

Analiza iskoristivosti potencijala kulturnog turizma na području Grada Đakova i Đakovštine

Bošnjak, Patricija

Undergraduate thesis / Završni rad

2023

Degree Grantor / Ustanova koja je dodijelila akademski / stručni stupanj: **The University of Applied Sciences Baltazar Zuprešić / Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zuprešić**

Permanent link / Trajna poveznica: <https://um.nsk.hr/um:nbn:hr:129:545291>

Rights / Prava: [In copyright](#)/[Zaštićeno autorskim pravom.](#)

Download date / Datum preuzimanja: **2024-11-27**

Repository / Repozitorij:

[Digital Repository of the University of Applied Sciences Baltazar Zuprešić - The aim of Digital Repository is to collect and publish diploma works, dissertations, scientific and professional publications](#)

VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić

Stručni prijediplomski studij
Poslovanje i upravljanje

PATRICIJA BOŠNJAK

ANALIZA ISKORISTIVOSTI POTENCIJALA KULTURNOG
TURIZMA NA PODRUČJU GRADA ĐAKOVA I
ĐAKOVŠTINE

ZAVRŠNI RAD

Zaprešić, 2023. godine

**VELEUČILIŠTE
s pravom javnosti
BALTAZAR ZAPREŠIĆ
Zaprešić**

**Stručni prijediplomski studij
Poslovanje i upravljanje**

Usmjerenje Poslovna ekonomija i financije

ZAVRŠNI RAD

**ANALIZA ISKORISTIVOSTI POTENCIJALA KULTURNOG
TURIZMA NA PODRUČJU GRADA ĐAKOVA I
ĐAKOVŠTINE**

**Mentorica:
dr. sc. Lana Domšić, prof. v. š.**

**Studentica:
Patricija Bošnjak**

**Naziv kolegija:
KULTURNI TURIZAM**

**JMBAG studenta:
0248062237**

SADRŽAJ

SAŽETAK	1
ABSTRACT.....	2
1. UVOD	3
1.1. PREDMET I CILJ RADA.....	3
1.2. IZVORI PODATAKA, KORIŠTENE METODE I CILJEVI ISTRAŽIVANJA.....	3
1.3. STRUKTURA RADA	4
2. ZNAČAJKE KULTURNOG TURIZMA.....	5
2.1. OPĆE ZNAČAJKE TURIZMA TEMELJENOG NA KULTURI.....	5
2.2. KULTURNI RESURSI U KREIRANJU TURISTIČKE PONUDE	7
2.2.1. KULTURNI I POVIJESNI LOKALITETI.....	9
2.2.2. KULTURNE INSTITUCIJE.....	10
2.2.3. KULTURNE MANIFESTACIJE	11
2.3. NAPREDAK KULTURE I TURIZMA	13
3. POJAM I ODREDNICE TURISTIČKE DESTINACIJE.....	15
3.1. OPĆE ZNAČAJKE TURISTIČKE DESTINACIJE.....	15
3.2. KLASIFIKACIJA TURISTIČKIH ATRAKCIJA	16
3.2.1. FUNKCIONALNA KATEGORIZACIJA TURISTIČKIH RESURSA	16
3.2.2. VREDNOVANJE TURISTIČKIH ATRAKCIJA	18
3.3. VAŽNOST TURISTIČKIH RESURSA ZA FORMIRANJE TURISTIČKE PONUDE.....	18
3.4. VAŽNOST OČUVANJA TURISTIČKIH RESURSA	18
4. TURISTIČKI POTENCIJAL ĐAKOVA I ĐAKOVŠTINE	20
4.1. POVIJESNI RAZVOJ TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE.....	20
4.2. DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKJE OSNOVE ZA RAZVOJ TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE.....	20
4.3. VALORIZACIJA TURISTIČKIH RESURSA KORZ STATISTIKU POSJEĆENOSTI ĐAKOVŠTINE.....	21
4.4. TURISTIČKA PONUDA ĐAKOVŠTINE.....	22
4.4.1. NAJPOSJEĆENIJE ATRAKCIJE ĐAKOVŠTINE	22
4.4.2. KULTURNO – UMJETNIČKE MANIFESTACIJE ĐAKOVŠTINE	24
4.4.3. KULTURNE ZNAMENITOSTI ĐAKOVŠTINE.....	26
4.4.4. SUVENIRI ĐAKOVŠTINE	27
4.5. SMJEŠTAJNA I PROMETNA INFRASTRUKTURA ĐAKOVŠTINE.....	29
5. TURISTIČKA VALORIZACIJA KULTURNIH RESURSA NA PODRUČJU ĐAKOVŠTINE	31
5.1. ANALIZA TEMELJNIH POKAZATELJA RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA NA PODRUČJU ĐAKOVŠTINE.....	31
5.2. SWOT ANALIZA TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE.....	32
5.3. INOVACIJE U VALORIZACIJI TURISTIČKIH RESURSA KROZ IMPLEMENTACIJU U NOVE ELEMENTE TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE.....	34
5.4. PRIMJERI DOBRE PRAKSE U IMPLEMENTACIJI KULTURNIH RESURSA NA TURISTIČKU PONUDU ĐAKOVŠTINE	35
5.5. INOVACIJE U MARKETINŠKOJ STRATEGIJI PRIVLAČENJA KULTURNIH TURISTA NA PODRUČJU ĐAKOVŠTINE	35

6. ZAKLJUČAK.....	37
7. IZJAVA	39
8. LITERATURA	40
9. POPIS SLIKA I TABLICA	43
ŽIVOTOPIS.....	44

SAŽETAK

Turizam obuhvaća sve interakcije i događaje koje nastaju iz posjeta određenom mjestu, a koji ne uključuju trajno nastanjenje ili bavljenje ekonomskim aktivnostima na tom mjestu. Prema tome postoje motivi koji utječu na odabir destinacije za posjet određenog mjesta. Kao jedan od značajnih motiva dolazaka turista ističe se kultura odnosno kulturni turistički resursi neke destinacije. Analizom iskoristivosti turističkih potencijala kulturnog turizma na području Đakovštine prikazuje se perspektiva razvoja kulturnog turizma te prednosti i nedostaci turističke ponude. Đakovština je prepoznatljiva po kulturnoj baštini, dio je načina života lokalnog stanovništva te se svojim bogatim kulturnim nasljeđem ističe među kulturnim destinacijama. Perspektive razvoja kulturnog turizma postoje te je potrebno analizirati ovu temu kako bi se turistička ponuda i kulturni resursi Đakovštine valorizirali.

KLJUČNE RIJEČI: turizam, turistička valorizacija, turistički resursi, kultura, kulturna baština, Đakovština

ABSTRACT

Tourism includes all interactions and events that result from visiting a certain place, which do not involve permanent residence or engaging in economic activities in that place. Therefore, there are motives that influence the choice of a destination for visiting a particular place. One of the significant motives for tourist arrivals is culture, or rather, the cultural tourism resources of a destination. Through the analysis of the usability of the tourist potentials of cultural tourism in the Đakovština region, the perspective of cultural tourism development is presented along with the advantages and disadvantages of the tourist offer. Đakovština is recognizable for its cultural heritage, which is a part of the local population's way of life, and it stands out among cultural destinations with its rich cultural legacy. The perspectives of cultural tourism development exist, and it is necessary to analyze this topic in order to valorize the tourist offer and cultural resources of Đakovština.

KEYWORDS: tourism, tourist valorization, tourist resources, culture, cultural heritage, Đakovština

1. UVOD

1.1. PREDMET I CILJ RADA

Turizam na području Đakovštine uvelike se bazira na kulturi. Kultura predstavlja način života, tradiciju, običaje i identitet nekog područja. S obzirom na važnost kulture za stanovnike promatranog područja možemo reći da se turistička ponuda kreira uvelike na osnovi kulturnih resursa. Đakovo je iznimno bogato kulturno-turističkim resursima te se najviše ističe kulturni turizam, dok odmorišni turizam zauzima manji dio ponude. Stoga, predmet ovoga rada je definiranje turističkih pojmova potrebnih za razumijevanje kulturnog turizma, upoznavanje s općim karakteristikama turističke ponude Đakovštine.

Cilj ovoga rada je prikazati perspektivu razvoja kulturnog turizma u Đakovštini, navesti nedostatke i prednosti te analizirati turističku ponudu.

Na području Đakovštine postoje mnogi kulturni resursi i pretpostavke za razvoj kulturnog turizma, pa je stoga nužno iskoristiti mogućnosti koje nudi.

1.2. IZVORI PODATAKA, KORIŠTENE METODE I CILJEVI ISTRAŽIVANJA

Ciljevi istraživanja analize iskoristivosti potencijala kulturnog turizma na području Grada Đakova i Đakovštine je prikazati i objasniti turističku terminologiju te analizirati ponudu i perspektive razvoja kulturnog turizma na području Đakovštine. Korišteni izvori podataka su sekundarni, poput stručne literature iz područja turizma, knjige, članci i Internet izvori. Svi navedeni izvori su u popisu literature, dostupni u Gradskoj knjižnici Zagreb, kao i na navedenim mrežnim stranicama.

Za potrebe rada korištene su slijedeće metode:

- Metode analize za raščlanjivanje složenih cjelina na jednostavne dijelove.
- Metoda sinteze za povezivanje jednostavnijih teorijskih postavki u složeniju cjelinu.
- Metoda deskripcije za opisivanje teorija, činjenica, postupaka i slično.
- Metoda kompilacije za preuzimanje određenih djelovah tuđih opažanja i zaključaka.
- Povijesna metoda za analizu povijesnih događaja.

1.3. STRUKTURA RADA

Nakon uvodnog djela, u nastavku rada obrađuju se značajke kulturnog turizma, kulturni resursi koji se koriste u kreiranju turističke ponude i razvoj kulturnog turizma na području Đakovštine. Slijedi, obrađivanje pojma i odrednica turističke destinacije kao što su klasifikacija turističkih atrakcija, važnost turističkih resursa za formiranje turističke ponude te važnost njihova očuvanja. U pretposljednem dijelu analiziraju se turistički potencijali Đakovštine kroz demografske i gospodarske osnove za razvoj turističke ponude. Također, analizira se statistika posjećenosti Đakovštine te se proučavaju najpopularnije atrakcije, manifestacije, kulturne znamenitosti i ponuda suvenira. Nadalje, dan je kritički osvrt i diskusija kroz SWOT analizu, analizu temeljnih pokazatelja razvoja turizma. Navedeni su i primjeri dobre prakse te inovacije u valorizaciji resursa u turističkoj ponudi. Zaključkom je dan posljednji osvrt na zadanu temu, kroz zaključna razmatranja autora.

2. ZNAČAJKE KULTURNOG TURIZMA

Turizam je definiran kao sektor koji obuhvaća sve interakcije i događaje koje nastaju iz posjeta određenom mjestu, a koji ne uključuju trajno nastanjenje ili bavljenje ekonomskim aktivnostima na tom mjestu (Kesar, 2011.). Shodno tome možemo dodati, turisti dolaze u određenu destinaciju prema određenim motivima dolaska pa tako imamo i specifične oblike turizma u koje se ubraja i kulturni turizam. Stoga, za potrebe ovoga rada definiraju se opće značajke kulturnog turizma, kulturni resursi koji su potrebni za kariranje turističke ponude kulturnog turizam pa tako će se pobliže opisati kulturni i povijesni lokaliteti, kulturne institucije i manifestacije. Naposljetku analizirati će se razvoj kulturnog turizma kroz povijest do danas.

2.1. OPĆE ZNAČAJKE TURIZMA TEMELJENOG NA KULTURI

Turizam temeljen na kulturi se odnosi na putovanje ljudi izvan njihovog mjesta prebivališta radi obilaska kulturnih atrakcija i stjecanja novih znanja i iskustava kako bi zadovoljili svoje kulturne interesne sfere (Jelinčić, 2008). Navedena definicija primjenjuje se i za turiste kojima kulturne atrakcije odnosno kulturni turizam nije primarni motiv dolaska već su prilikom boravka u destinaciji posjetili i kulturne atrakcije. Stoga, tipologija kulturnog turizma može se razviti temeljem razine motivacije turista za kulturno putovanje (Jelinčić, 2008):

- Temeljna – obuhvaća situacije u kojima turisti putuju u destinaciju isključivo kako bi sudjelovali u njenom kulturnom životu, uključujući posjete manifestacijama i sličnim kulturnim događanjima.
- Sporedna – turist često posjećuje destinaciju iz drugih glavnih razloga, poput odmora ili poslovnih obaveza, dok kulturne aktivnosti, kao što su sportske manifestacije, izložbe ili uživanje u lokalnoj gastronomiji, često imaju sekundarni značaj.
- Slučajna - turist obično ne planira istraživati kulturne atrakcije, ali za vrijeme posjete neizbježno dolazi u dodir s stanovnicima i možda nenamjerno upoznaje njihovu tradiciju..

Kultura se opisuje kao proces stvaranja značenja koji omogućava članovima određene zajednice da interpretiraju svoj životni stil. Također, ona se manifestira kroz kulturna ostvarenja te prakse koje oblikuju specifična značenja. Kao neprestano evoluirajući i složen entitet, kultura je živi izraz identiteta. Kultura se sastoji od sveukupnosti znanja, normi i vrijednosti koje članovi zajednice prepoznaju kao svoj način života i koje predstavljaju okolini s kojom su u doticaju. Pojam kulture obuhvaća unutarnje mentalne procese i

uvjerenja ljudi, uključujući njihove stavove, vjerovanja, ideje i principe, koji diktiraju kako se ponašaju i žive u skladu s kulturnim normama, te doprinose stvaranju umjetničkih djela, artefakata i kulturnih proizvoda. Shodno tome možemo reći da je kulturni identitet i tradicija izraz kulturnog nasljeđa stanovništva te u najopćenitijem smislu obuhvaća sva konkretna i simbolička dobra koji je čine (Golja, 2016).

Nadalje kultura se može promatrati kao materijalna ili ne materijalna kulturna baština. Termin nematerijalne baštine, koja se povremeno također naziva kulturna živa baština se očituje u različitim područjima ili sferama (Jelinčić, 2008) :

- usmeno nasljeđe - verbalna komunikacija,
- izvedbena umjetnost,
- kulturni običaji, rituali i ceremonije,
- astronomska i prirodna spoznaja,
- tradicionalne rukotvorine.

Prema definicijama UNESCO-a i Ministarstva kulture kulturno nasljeđe može se klasificirati kao statičko ili mobilno nasljeđe. Nepokretna odnosno statična kulturna baština uključuje pojedinačne elemente kulturnog nasljeđa (povijesne gradove, obrambeni kompleksi, palače, seoske palače te tradicionalna gradnja) i povijesne cjeline te mobilne predmete kulturne baštine manjih razmjera. Prema tome konkretna kulturna ostavština obuhvaća strukture i povijesne lokacije, spomenike, predmete i slično, što treba sačuvati za buduće generacije. To uključuje artefakte i predmete koji su od važnosti za etnologiju, graditeljstvo, znanstvene spoznaje i tehnički razvoj (Ivić, 2013).

Turizam baziran na kulturi, kada se uzme u obzir faktor privlačnosti, spada među moguće dominantne segmente turističke ponude u Hrvatskoj. S obzirom na to da se procjenjuje da danas oko 40% svih inozemnih putovanja temelji na kulturi postoji potreba za ubrzanjem i intenzivnijim razvojem ovog segmenta kako bi se maksimalno iskoristili njegovi potencijali (Golja, 2016). Prema tome, treba cijeniti različite aspekte kulturnog nasljeđa i suvremene kulturne kreacije, prepoznati projekte koji imaju državni i lokalni značaj, te izraditi strategiju razvoja kojom će se postići sinergijski učinci između kulture i turizma. Prema tome potrebno je istaknuti strategiju razvoja kulturnog turizma koja je stvorila temelje za sustavan razvoj kulturnog turizma (Golja, 2016) Kulturni turizam ima sve veću popularnost među turistima te je jedan od vodećih motivatora za dolazak turista u neku destinaciju. Ovaj oblik turizma pruža

turistima uvid u način života putem komunikacije s domaćim stanovništvom, upoznaju se s njihovim kulturnim nasljeđem, gastronomijom, kulturnim vrijednostima, arhitekturom, povijesti, ostavštinom itd.

2.2. KULTURNI RESURSI U KREIRANJU TURISTIČKE PONUDE

Atrakcije koje potiču ljude na putovanja kako bi ispunili svoje kulturne potrebe nazivamo kulturnim izvorima. Ovi resursi obuhvaćaju sadržaje koji imaju vizualne i značajne atribute koji su stvoreni od strane različitih naroda ili etničkih grupa u povijesti. Uz kulturne turističke privlačnosti pretežno se vežu posjetitelji s naprednim kulturnim znanjem i osobe više potrošačke sposobnosti (Kesar, 2011.). Postoji jasna međuovisnost između kulture i turizma, s izraženim potencijalom za razvoj i povećanje privlačnosti destinacije. Održiva valorizacija kulturnih dobara postaje ključna, budući da kulturni resursi pružaju turizmu specifičnost, dok turizam, s druge strane, omogućuje ulaganje kako u materijalne tako i nematerijalne resurse. Ovaj partnerski odnos jača atraktivnost na tržištu. Stoga, kulturni turizam je među većim i najdinamičnijim segmentima globalnog turističkog tržišta dok kulturne i kreativne industrije sve više koriste u promociji destinacije, kao rezultat potrebe za diferencijacijom regionalnog identiteta i imidža (Golja, 2016). Kulturni resursi imaju sve važniju ulogu u turističkom proizvodu i brendiranju većine regija. Uključivanjem kulturnih atrakcija, materijalne i nematerijalne kulturne baštine u turističku ponudu destinacije nastoje istaknuti svoje komparativne prednosti na sve konkurentnijem turističkom tržištu i razviti lokalne specifičnosti kao odgovor na globalizaciju kulturnih trendova (Golja, 2016). Uključivanje kulturnih resursa u kreiranje turističke ponude stimulirani su čimbenicima potražnje kao što su (Golja, 2016):

- Povećana zainteresiranost za kulturu raste, posebno kao izraz jedinstvenosti i različitosti naspram svjetske integracije,
- Rastući kulturni resursi pospješeni su povećanjem educiranosti,
- Stanovništvo u naprednim regijama sve više stari,
- Novi obrasci potrošnje u suvremenom društvu stavljaju veći naglasak na individualni rast nego na materijalne stvari,
- Težnja prema neposrednim oblicima doživljaja,
- Povećani značaj nematerijalnog kulturnog aspekta, kao i uloga dojama i okoline u percepciji destinacije, raste,
- Veća pokretljivost olakšala je dostupnost različitim kulturama.

U nastavku se u tablici broj 1 ističu različite varijante kulturnog turizma i turističke ponude specifične za svaki od tih oblika turizma koji služe kao turistički resursi za kreiranje turističke ponude neke destinacije.

Tablica 1. Tipovi kulturnog turizma i turistički proizvodi

Izvor: Menadžment u kulturi i turizmu, Golja 2016.

TIP KULTURNOG TURIZMA	TURISTIČKI PROIZVODI, AKTIVNOSTI
Turizam baštine	<ul style="list-style-type: none">○ Prirodna dobra i kulturna baština (tijesno povezani s održivim turizmom)○ Fizički kulturni resursi (izgrađena baština, arhitektonski objekti, svjetsko zaštićeno nasljeđe, spomenici s nacionalnim i povijesnim značajem)○ Nematerijalna baština (knjige te narodna tradicija kroz ples i druge izražaje)○ Kulturne ustanove (izložbeni prostori, zbirke, biblioteke, teatri, priredbene lokacije, spomenici povijesnim ličnostima)
Kulturne tematske rute	Raznovrsni raspon tema i vrsta: duhovne, gospodarske, likovne, kulinarske, građevinske, jezične, jezikoslovne i etničke skupine
Kulturni gradski turizam, kulturne ture	<ul style="list-style-type: none">○ Klasični urbani turizam, obilasci○ Europski kulturni centri○ Naselja kao inspirirajuće okruženje kako bi se unaprijedio ovaj oblik turizma
Tradicionalni, etnički turizam	Kulturno naslijeđe domaćih kultura, narodna raznolikost
Događaji i festivali	Kulturni festivali i događanja: glazbene manifestacije, fina umjetnost i priredbe
Vjerski turizam i hodočašća	<ul style="list-style-type: none">○ Posjeti sakralnim područjima i vjerskim hodočasničkim lokacijama○ Mjesta arhitektonske ili kulturološke važnosti bez religiozne motivacije.

Kulturne inovacije, umjetnička kreativnost	<ul style="list-style-type: none">○ Hodočašća○ Lokalna umjetnička tradicija (izvedba umjetnosti, vizualna likovnost, narodna ostavština i knjige)○ Kreativni sektor (pisana djela, multimedija, štampa, kino, audiovizualna i fonografska produkcija, obrti, dizajn i kulturni turizam)
---	---

Kulturni turistički resursi imaju važnu ulogu u kreiranju turističke ponude. Dio su identiteta, prepoznatljivosti i autohtonosti neke destinacije. Također, kulturni resursi imaju visoki stupanj privlačnosti za turiste stoga je potrebno razvijati kulturne turističke resurse kroz sve veću implementaciju u turističku ponudu.

2.2.1. KULTURNI I POVIJESNI LOKALITETI

Sačuvani ostaci drevnih kultura i njihovi tehnički uspjesi, arhitektonski elementi, gradska naselja, umjetnička ostvarenja ovdje mogu biti izrazito motivirajući za posjetitelje. Početni motiv za turiste da često posjećuju ove resurse je zbog njihove jedinstvenosti i visoke razine likovne, povijesne, vizualne vrijednosti (Kesar, 2011.). Neki od primjera kultno povijesnih lokaliteta su povijesni gradovi, arheološka nalazišta, sakralne građevine, muzeji i galerije, tradicionalna sela i naselja, spomenici i spomen obilježja, stari gradovi i utvrde, groblja i grobne građevine¹. Nadalje, za povijesno kulturne lokalitete u Hrvatskoj možemo reći da imaju²:

- obilje gusto naseljenih povijesnih gradskih i ruralnih područja,
- mjesta koja imaju mogućnost da postanu svjetski poznate turističke destinacije, posebno koja spadaju po zaštitu UNESCO, kao što su Eufrazijeva bazilika u Poreču, Katedrala u Šibeniku, grad Trogir, Dioklecijanova palača u Splitu, Arena u Puli, i Salona kod Splita.
- stari grad Dubrovnik, temelji se na bogatom nasljeđu i povijesnoj baštini, a nalazi se pod zaštitom UNESCO-a,

¹ *Studija zaštite kulturne baštine*. Ministarstvo kulture, Dostupno na: file:///C:/Users/Nikol/Downloads/STUDIJA_ZASTITE_KULTURNE_BASTINE_KKZ.pdf; <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/Arhiva/73.%20-%201.4.pdf>. Datum pristupa: 23. 07. 2023.

² *Strategija razvoja kulturnog turizma*. Ministarstvo turizma, Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/Arhiva/73.%20-%201.4.pdf>. Datum pristupa: 23. 07. 2023.

- naglašena prisutnost visokokvalitetnih kulturnih ustanova u većim urbanim centrima (kako je navedeno u izvješću Muzejsko dokumentacijskog centra iz 2002. godine) uključuje 32 muzeja samo u Zagrebu, dok se također primjećuje značajna akumulacija tih ustanova u Dubrovniku, Splitu, Rijeci, Varaždinu te u Puli,
- obilje izvornog nematerijalnog bogatstva koje se očituje kroz manifestacije i narodne događaje, što čini osnovu za kreiranje narativa nužnih za tumačenje kulturnih atrakcija,
- obilje priča i narativa koji se s jednostavnošću mogu integrirati u gotovo svaku turističku lokaciju, uz prisutnost stručnjaka koji mogu dati stručnu pomoć pri njihovom prilagođavanju za turiste.

Prema navedenom možemo reći da povijesni i kulturni lokaliteti privlače turiste iz cijelog svijeta i čine ih važnim dijelom turističke ponude kulturnog turizma. Svaki od navedenih lokaliteta nosi posebnu vrijednost i bogatu priču koja obogaćuje putničko iskustvo i omogućuje putnicima da bolje razumiju i cijene kulturnu baštinu odredišta koje posjećuju.

2.2.2. KULTURNE INSTITUCIJE

Ustanove za kulturu su pravne i poslovne organizacije, bilo javne ili privatne, koje se bave pružanjem usluga u području kulturno-umjetničke sfere. Ovo uključuje različite ustanove kao što su teatri, izloženi prostori, muzejske kolekcije, prostori za video projekcije, prostori za održavanje koncerata, operne kuće te različite prostore za izložbe, izvedbe i obrazovanje, kao što su kulturni kompleksi, između ostalih. Osim što pružaju usluge izvedbe i često imaju ekonomske aspekte, kulturne institucije imaju i važnu ulogu u obrazovanju te očuvanju i prenošenju kulturnog i umjetničkog nasljeđa. One često igraju ključnu ulogu u očuvanju narodne prepoznatljivosti, običaja, kulturnog nasljeđa, te čuvaju kolektivno pamćenje o važnim događajima i osobama iz povijesti. Broj i aktivnosti ustanova za kulturu služe kao pokazatelj sociokulturnog i ekonomskog razvoja određene države ili regije³. U tablici 2 u nastavku navedeni su prednosti i nedostaci za kulturne institucije u Hrvatskoj.

³ *Kulturna ustanova*. Wikipedia.org., dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Kulturna_ustanova. Datum pristupa: 23. 07. 2023.

Tablica 2. Prednosti i nedostaci kulturnih institucija u Hrvatskoj

Izvor: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/Arhiva/73.%20-%201.4.pdf>

PREDNOSTI	NEDOSTACI
<ul style="list-style-type: none">○ dobro razvijena mreža muzeja i galerija, prisutnost u većim urbanim središtima i pristojna infrastruktura omogućuju intenzivniju promociju na turističkom tržištu,	<ul style="list-style-type: none">○ Nedostatan broj posjetitelja koji ovisi o uvjetima sezonske posjećenosti, ovisnosti o školskim izletima i slično,
<ul style="list-style-type: none">○ privatna aktivnost koja se još razvija kao što je otvaranje prvog privatnog muzeja u Samoboru,	<ul style="list-style-type: none">○ neprilagođeno radno vrijeme objekata pogodno za dolazak turista,
<ul style="list-style-type: none">○ Inicijativa za zaštitom kulturne baštine koja omogućuje dodjelu koncesija za povijesne objekte, s ciljem poticanja privatnih ulaganja,	<ul style="list-style-type: none">○ neprilagođena infrastruktura u smislu pokazatelja puteva osiguravanje mjesta za vozila te neprilagođenost za nepokretne osobe,
<ul style="list-style-type: none">○ povoljna lokacija većine kulturnih institucija,	<ul style="list-style-type: none">○ nedovoljan broj dodatnih objekata kako bi se ostvarilo sporedno ostvarivanje prihoda,
<ul style="list-style-type: none">○ prihvaćanje duplog broja posjetitelja u odnosu na trenutnu situaciju,	<ul style="list-style-type: none">○ nedovoljan broj letaka s informacijama te nisu raspodijeljena na turističke centre,
<ul style="list-style-type: none">○ Muzeji i galerije spadaju među tri popularnije kulturne destinacije koje domaći turisti biraju za posjet tijekom kratkih i duljih putovanja,	<ul style="list-style-type: none">○ postava nije prilagođena za stane posjetitelje,
<ul style="list-style-type: none">○ Muzeji i galerije, nakon povijesnih i kulturnih znamenitosti, najčešće privlače strane posjetitelje.	<ul style="list-style-type: none">○ nedostatna financijska sredstva za promociju.

Kulturne institucije imaju ulogu očuvanja kulturnog nasljeđa te njihovu promociju stoga su vrlo bitne za kreiranje turističke ponude kako bi se promicale kulturne vrijednosti. Ove institucije imaju i obrazovnu funkciju za turiste stoga ih je potrebno očuvati i unaprijediti kako bi se što bolje turistički valorizirale.

2.2.3. KULTURNE MANIFESTACIJE

Turizam baziran na manifestacijama predstavlja ključnu komponentu turizma povezan s kulturom, a veliki broj turističkih lokacija sve više upotpunjuju svoju turističku ponudu

raznovrsnim kulturnim programima. Prema sadržaju manifestacija poznajemo⁴:

- Događaji koji se fokusiraju isključivo na jedno specifično područje mogu biti i događaji usmjereni samo na jednu sferu: to su teatri, muzički te ostali događaji jedne vrste izvođača;
- Događaji koji obuhvaćaju više različitih priredbi srodne tematike, poput kazališnih izvedbi, književnih susreta, likovnih izložbi i muzički koncerata, a koji se simultano održavaju, imaju različite komponente u svojoj ponudi.

Nadalje kulturne manifestacije se mogu podijeliti na⁵:

- Umjetnički događaj - ove vrste događanja su obično usko povezane s različitim aspektima kulture i mogu biti organizirane samostalno ili kao dodatak općoj turističkoj ponudi. Možemo ih podijeliti na nekoliko kategorija, uključujući glumačke priredbe, video projekcije, fonografske postavbe, literarno - muzički događaj, umjetničke postavbe te sajmove kulture, ili čak kombinaciju više ovih elemenata. Svaka od ovih kategorija obično ima značajan utjecaj na percepciju određene turističke destinacije, doprinosi samopouzdanju i samo identifikaciji lokalne zajednice te načinu na koji se određeno mjesto predstavlja prema posjetiteljima.
- Konferencije ili stručni skupovi - U svojoj srži, ove manifestacije su obrazovnog značaja i služe za podjelu akademskih i profesionalnih zaključaka iz promatranog područja. Uobičajeno se organiziraju kao konferencije, konventi, radionice, kongresi, seminari i druge slične manifestacije. Ova vrsta događanja čini važan segment za korporativni i stručni turizam. Napredak suvremene znanosti i tehnologije potiče potrebu za međunarodnom suradnjom, razmjena informacija i dijeljenjem postignuća u specifičnim područjima. Ove manifestacije se često organiziraju s ciljem obrazovanja i poticanja dijaloga kako bi se doprinijelo razmjeni razmišljanja i iskustava. Uz to, takvi događaji igraju ključnu ulogu u razvoju kongresnog turizma kao novog segmenta u turističkoj industriji.
- Priredbe kao događaji - manifestacije - organizirane s ciljem predstavljanja stručnih, tehničkih i gospodarskih dostignuća. U okviru njih organiziraju se manifestacije koje imaju i određeni značaj za turističku ponudu. Izdvajaju se četiri grupe priredbi: sajmovi,

⁴ *Značaj kulturnih manifestacija*. Hrvatskarijec.rs, dostupno na: <http://www.hrvatskarijec.rs/vijest/A28338/Znacaj-kulturnih--manifestacija>. Datum pristupa: 23. 07. 2023.

⁵ Ibid.

buvljaci, izložbe (smotre), privredno-stručne i privredno-folklorne.

Kulturne manifestacije su događaji koji ovisno o svom sadržaju privlače veliki broj posjetitelja. Za kulturni turizam i razvoj njegove ponude svakako je potrebno naglasiti folklorne, glazbene i gastronomske manifestacije koje privlače turiste u destinaciju, upoznaju turiste s kulturnom baštinom, gastronomskom ponudom te promiču kulturne vrijednosti i promoviraju turističku destinaciju.

2.3. NAPREDAK KULTURE I TURIZMA

Nastanak povezanosti kulture i turizma ostaje nepoznat stručnjacima zbog činjenice da svaki posjet destinaciji može biti opisan kao kulturni, budući da putnik svjesno ili slučajno dolazi u kontakt s kulturom mjesta koje posjećuje. No, tijekom 1980-ih godina, pojavljuje se novi profil turista, poznat kao postmoderni turist. Za ovu vrstu turista, naglasak je na praksi, novitetima, sadržajima i obrazovanju, što postaju ključne komponente putovanja. S obzirom na ovakve zahtjeve, turističko tržište se sve više fragmentira na specijalne oblike turističke ponude, a time se razvija i kulturni turizam (Jelinčić, 2008). U nedavnom vremenskom razdoblju došlo je do značajnih promjena u širini potrošnje i načinima korištenja kulture u ekonomskim i turističkim svrhama. Kulturni i gradski turizam postaju sve bitniji kako u ekonomskom, tako i u političkom kontekstu. Stoga mnoge europske zemlje prave plan strategije unapređenja ovih oblika turizma kao dio općenitog rasta području turizma i gospodarske obnove. Danas u Europi postoji intenzivno tržišno natjecanje među gradovima koji posjeduju veliki broj kulturnih resursa, što je rezultiralo velikim napretkom turizma koji se bazira na kulturi u velikim i povijesnim gradovima. Na kraju 1980-ih, početne analize na razini Europske unije pokazale su da tržište kulturnog turizma u Europi privlači oko 35 milijuna turista (Kombol, 2006). Rad na unaprjeđenju turizma i kulture na području Hrvatske traje veći broj godina, što je potvrđeno i postojanjem plana za razvoj kulturnog turizma uspostavljen 2003. godine. U promatranom razdoblju, kulturni turizam nije bio uočen i plasiran kao zasebni turistički resurs, pa su radilo na njegovoj promociji te preduvjetima za napredak. Unatoč ostvarenom napretku u povezanosti između kulture i turizma, posebice u uspostavi potrebnih organizacijskih i kadrovskih struktura, nije se postigao značajniji progres u stvaranju kulturno-turističkih proizvoda koji bi bili konkurentni na tržištu. Osim toga, od trenutka donošenja Strategije pa do današnjeg dana, dogodile su se određene promjene, kako u razvoju proizvoda, tako i u potražnji za proizvodima baziranim na kulturnom sadržaju. Zbog toga je bitno, uzimajući u obzir prethodna iskustva u razvoju ovog oblika turizma u našoj zemlji, nastaviti s planskim pristupom te usmjeriti veće

napore na razvoj proizvoda koji su privlačni tržištu i njihovo uspješno plasiranje na tržište⁶. Razvoj kulturnog turizma ima prednosti i nedostatke pa tako pritisak na velike europske prijestolnice kulture stvaraju sve veći štetan učinak na lokaciju i na populaciju no ovaj oblik turizma može biti način za proširenje perioda i smanjenje sezonskih ograničenja (Kombol, 2006). Prema svemu navedenom možemo zaključiti da se pojam kulturnog turizma pojavio pojavom masovnog putovanja koje je uzrokovalo stvaranje specifičnih oblika turizma za turiste koji su željeli aktivniji oblik odmora. Također, za doprinos razvoja kulturnog turizma zaslužne su i strategije razvoja koje su se usmjerile na valorizaciju kulturnih turističkih resursa.

⁶ *Akcijski plan razvoja kulturnog turizma*. Mint.gov.hr, dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/001_160128-AP_kulturni.pdf. Datum pristupa: 24. 07. 2023.

3. POJAM I ODREDNICE TURISTIČKE DESTINACIJE

Lokacija na kojoj se odvija turistička aktivnost predstavlja geografsko područje koje je drugačije od lokacije stanovanja i gdje se provodi turistička aktivnost te konzumiraju turistički proizvodi. Možemo je opisati kao mjesto gdje se ostvaruju turističke potrošnje (Kesar, 2011.). S obzirom na važnost pojma turističke destinacije za ovaj rad navedene su opće značajke turističke destinacije, obrađen je pojam turističkih atrakcija koje su bitne za stvaranje turističke ponude te je naglašena važnost očuvanja turističkih resursa.

3.1. OPĆE ZNAČAJKE TURISTIČKE DESTINACIJE

Turistička destinacija je konceptualno zemljopisno područje čije su granice oblikovane različitim složenim odnosima između lokalne zajednice, atrakcija i turista. Ova destinacija ima i kognitivnu dimenziju te se može definirati na temelju turističke percepcije, odnosno kako turisti doživljavaju što čini tu destinaciju, njezine mogućnosti za razgledavanje i kako se povezuju s uslugama smještaja i dostupnim aktivnostima (Kesar, 2011.). Najvažnija obilježja turističke destinacije su (Kesar, 2011.):

- da čini prostornu cjelinu,
- da raspolaže odgovarajućim elementima ponude,
- da je orijentirana prema turističkom tržištu,
- da je neovisna o administrativnim granicama,
- da se destinacijom mora upravljati.

Destinacije povezane turizmom prolaze imaju faze napretka koji se mogu usporediti s razvojem ciklusom drugih proizvoda. Ovaj proces uključuje razinu pojave na tržištu, razinu napretka, razinu na vrhuncu i na kraju razinu smanjenja interesa, gdje se prati rast posjećenosti, slično kao i kod drugih proizvoda. Razvojni put destinacije je fleksibilan model evolucije destinacije koji pokazuje niz u evaluaciji destinacije, kao i transformacije koje se odvijaju unutar nje dok se kreće iz jedne razine u drugu. Presudne varijable navode se izmjene u preferencijama i zahtjevima turista, degradacija prirodnog i urbanog okoliša te transformacija ili gubitak atrakcija koje su motivirale posjetitelje u destinaciju (Kesar, 2011.). Atraktivnost lokacije povezane s turizmom određena je turističkim atrakcijama te možemo reći da je turistička destinacija mjesto unutar kojeg turisti konzumiraju razne vrste turističkih doživljaja i atrakcija.

3.2. KLASIFIKACIJA TURISTIČKIH ATRAKCIJA

Turistički privlačni objekt predstavlja zanimljiv aspekt ili privlačnu karakteristiku u turističkoj destinaciji u obliku kulturnog nasljeđa, ekosustava manifestacija ili događaja koji potiču turiste da posjete destinaciju i igraju ključnu ulogu u njenom turističkom razvoju (Kesar, 2011.). Razne podjele turistički privlačnih objekata, klasifikacije turističkih atrakcija koje su prilagođene različitim zahtjevima i različitim okolinama, obično se temelje na službenom pristupu i služe službenoj kategorizaciji. Standardna klasifikacija turistički privlačnih objekata je na prirodna svojstva i društvene komponente. Osnova turistički privlačnih objekata najbolje se definira turističkom ekonomikom, koja navodi da sve turističke ponude uključuje tri osnovne komponente ponude, a to su (Kušen, 2002.):

- Atraktivni činitelji ponude (turističke atrakcije u destinaciji),
- Komunikativni činitelji ponude (prometni uvjeti za pristup destinaciji),
- Receptivni činitelji ponude (smještaj i prehrana u destinaciji).

Ono što čini osobitost privlačnog faktora u turističkoj ponudi u tom modelu jest njegova nenadomještenost. Načelno, turisti dolaze u lokaciju uglavnom zbog njezinih privlačnih resursa, a ne zbog mogućnosti za boravak ili efikasne prometne infrastrukture turističke lokacije s područja odakle dolaze turisti. Razlog tomu je zato što turizam može procvjetati samo u regijama koje posjeduju potencijalne ili stvarne turističke resurse, iz toga se može zaključiti da turistički resursi u turističkom sektoru obavljaju ulogu njegove "osnovne komponente" ili "sirovog materijala" (Kušen, 2002.). Turističke atrakcije su te koje pokreću razvoj turizma bez njih se ne može razviti turistička destinacija pa tako ni turistička ponuda, atrakcije su glavni motivatori turista da posjete određenu turističku destinaciju.

3.2.1. FUNKCIONALNA KATEGORIZACIJA TURISTIČKIH RESURSA

Glavna svrha razvijanja funkcijske klasifikacije turističkih resursa jest osigurati jasnost i preglednost informacija resursa, koje podržavaju njihovu najbolju iskoristivost u okviru integriranog turističkog okruženja i posebno zaštititi njihovu očuvanost od propadanja i nepotrebnog iskorištavanja (Kušen, 2002.). Prema tome na slici 1 može se vidjeti podjela turističkih atrakcija prema 16 kategorija, svaki od njih ima pripadajuće motive koji motiviraju turiste za posijete određene turističke atrakcije.

BR.	OSNOVNE VRSTE ATRAKCIJA	PRIPADAJUĆI MOTIV/AKTIVNOST	GRUPE ATRAKCIJA			
1.	GEOLOŠKE ZNAČAJKE PROSTORA	sportska rekreacija dokoličarska edukacija** zadovoljstvo nedokoličarski motivi***	PRIRODNE	IZVORNE	PRETEŽITO DOKOLIČARSKA	MATERIJALNE
2.	KLIMA	odmor i oporavak sportska rekreacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi				
3.	VODA	odmor i oporavak sportska rekreacija dokoličarska edukacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi				
4.	BILJNI SVIJET	odmor i oporavak dokoličarska edukacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi				
5.	ŽIVOTINJSKI SVIJET	dokoličarska edukacija zadovoljstvo sportska rekreacija nedokoličarski motivi				
6.	ZAŠTIĆENA PRIRODNA BAŠTINA	dokoličarska edukacija zadovoljstvo sportska rekreacija nedokoličarski motivi				
7.	ZAŠTIĆENA KULTURNO-POVIJESNA BAŠTINA	dokoličarska edukacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi	STVORENE	DORADENE	PRETEŽITO DOKOLIČARSKA	NEMATERIJALNE
8.	KULTURA ŽIVOTA I RADA	dokoličarska edukacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi				
9.	ZNAMENITE OSOBE I POVIJESNI DOGAĐAJI	dokoličarska edukacija nedokoličarski motivi				
10.	MANIFESTACIJE	zadovoljstvo dokoličarska edukacija nedokoličarski motivi				
11.	KULTURNE I VJERSKE USTANOVE	zadovoljstvo dokoličarska edukacija nedokoličarski motivi				
12.	PRIRODNA LJEČILIŠTA	odmor i oporavak sportska rekreacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi				
13.	SPORTSKO-REKREACIJSKE GRAĐEVINE I TERENI	sportska rekreacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi	DORADENE	MATERIJALNE	PRETEŽITO DOKOLIČARSKA	MATERIJALNE
14.	TURISTIČKE STAZE, PUTOVI I CESTE	sportska rekreacija odmor i oporavak dokoličarska edukacija zadovoljstvo nedokoličarski motivi				
15.	ATRAKCIJE ZBOG ATRAKCIJA	sportska rekreacija dokoličarska edukacija zadovoljstvo				
16.	TURISTIČKE PARAATRAKCIJE	nedokoličarski motivi				
					ND*	

* Nedokoličarske atrakcije

** Obrazovanje jedino radi osobnog zadovoljstva

*** Redovno obrazovanje, poslovna putovanja, liječenje, tranzit i sl.

Slika 1. Funkcionalna klasifikacija turističkih atrakcija

Izvor: Kušen, E. (2001). Turizam i prostor Klasifikacija turističkih atrakcija. Prostor, 9 (1(21)), 1-12. Preuzeto s <https://hrcak.srce.hr/10801>

3.2.2. VREDNOVANJE TURISTIČKIH ATRAKCIJA

Vrednovanje turističkih atrakcija odnosi se na postupak procjene i ocjene privlačnosti, kvalitete i vrijednosti pojedinih turističkih atrakcija. Postoji nekoliko metoda i kriterija koji se koriste u vrednovanju turističkih atrakcija kao što su broj posjetitelja, ankete i istraživanja zadovoljstva posjetitelja, ekonomska vrijednost (procjena ekonomske vrijednosti atrakcije, uključujući prihod od ulaznica, turističke potrošnje u blizini atrakcije i priljev novca u lokalnu ekonomiju), sociokulturni utjecaj (analiza pozitivnih i negativnih sociokulturnih utjecaja koje atrakcija ima na lokalnu zajednicu), ekološka održivost, turistička infrastruktura (procjena dostupnosti i kvalitete turističke infrastrukture koja podržava posjetitelje atrakcije), kulturna i povijesna važnost, marketinški učinak, cijena i vrijednost za novac itd. Ocjenjivanje turističkih resursa znači procjenu njihove sposobnosti za turističko iskorištavanje, njihovih atributa i jedinstvenih karakteristika, nerijetko polovično podržanu specifičnim računicama. Samo stručnjaci s posebnim obrazovanjem mogu provoditi ovakve procjene ⁷.

3.3. VAŽNOST TURISTIČKIH RESURSA ZA FORMIRANJE TURISTIČKE PONUDE

Turistički resursi su dio cjeline određenog geografskog prostora te oni predstavljaju usporednu prednost zemalja ili regija u ekonomskom napretku. Resursi koji su izraženiji u privlačnosti iz tog aspekta privlače više turista i onaj segment turističke potražnje prema kojem je turistički razvoj postavljen kao strateški prioritet. Baš zbog toga, ukupna turistička ponuda treba biti utemeljena na inherentnim karakteristikama i svojstvima resursa s ciljem ostvarivanja optimalnih ekonomskih i nefinancijskih rezultata (Kesar, 2011.). S obzirom da su resursi dio prostorne cjeline oni su neophodni za formiranje turističke ponude, njihova valorizacija treba naglasiti stupanj atraktivnosti samog resursa te privući turiste u destinaciju.

3.4. VAŽNOST OČUVANJA TURISTIČKIH RESURSA

Kako je prethodno navedeno turizam može imati i nedostataka u smislu stvaranja nelagode lokalnom stanovništvu no međutim turizam ima veliku gospodarsku ulogu te pomaže u kvaliteti života stanovništva kroz razvoj i održavanje infrastrukture, turističkih atrakcija stvaranje novih radnih mjesta i drugo. Stoga, važnost očuvanja turističkih resursa je neophodna te je potrebno donijeti strategije razvoja i očuvanja turističkih resursa, nadalje potrebno je uvesti veće kontrole u radu subjekata koji brinu o turističkim resursima. Isto tako potrebno je osigurati uvjete za

⁷Atrakcijska osnova turističke destinacije na primjeru Varaždinske županije. Zir.nsk.hr/, dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vern:96/preview>. Datum pristupa: 25. 07. 2023

ekspanziju turizma: posebnost da bude konkurentan na prodajnom području, najbolje ispunjavanje turističkih zahtjeva, održivost turizma te stvaranje okoline koja omogućuje profitabilno poslovanje tvrtki u turizmu (Kesar, 2011.). Shodno tome potrebno je utvrditi različite nositelje aktivnosti politike turizma na državnoj i lokalnoj razini kako bi se resursi očuvali te bili preduvjet za daljnji razvoj turizma.

4. TURISTIČKI POTENCIJAL ĐAKOVA I ĐAKOVŠTINE

Turizam kao gospodarska djelatnost vrlo je bitan za svako područje pa tako i za Grad Đakovo i Đakovštinu. Također, turizam ima veliku ulogu u prepoznatljivosti neke regije njezino brendiranje i za kvalitetu života lokalnog stanovništva. Stoga, u nastavku će se analizirati povijesni razvoj turizma Đakovštine, njezine demografske i gospodarske osnove za razvoj ponude te podaci o posjećenosti područja Đakovštine. Nadalje, istaknuta je turistička ponuda i smještajna te prometna infrastruktura.

4.1. POVIJESNI RAZVOJ TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE

Slavoniju i Baranju se uglavnom doživljava kao hrvatsku „žitnicu“ kao obilje hrane, rakije, vina i bećaraca. „Sunce i more“, masovni turizam odvlačili su četrdesetak godina turističku ponudu isključivo prema Jadranskom moru. Slavonija i Baranja nemaju velike jednostrane turističke atrakcije koje bi prenaplašeno davale pečat njihovom turističkom proizvodu kao što su to, primjerice, topla sredozemna mora, velika skijališta ili vrlo veliki gradovi. One, zajedno imaju sitne turističke atrakcije i aktivnosti ali kojih je mnogo i koje su raznovrsne. Od njih se može isplesti privlačan, zanimljiv i prepoznatljiv turistički proizvod sa značajkama sitnog ali lijepog turističkog veza – „slavonski turistički zlatovez“ (Čuržik, 1999). Kroz dugi niz vremena Đakova, koje datira unatrag sve do 11. stoljeća, prošlo je mnogo različitih etničkih skupina. Na ovim područjima su vođeni sukobi, koji su zajedno s periodima okupacije i čestim promjenama vlasti ostavili tragove kako u političkom tako i u kulturnom smislu. Miješanje različitih etničkih skupina i njihovog nasljeđa obogatilo je kulturnu tradiciju domaćih stanovnika i učinilo je jedinstvenom. Đakovčani su sačuvali kulturno naslijeđe, prenoseći ga s generacije na generaciju⁸. Možemo reći da se turizam u Đakovu i Đakovštini počeo razvijati razvitkom turističke ponude - povijesne znamenitosti, sajmovi, manifestacije, razvojem smještajnih kapaciteta koji se s godinama sve više razvija, razvoj agroturizma i gastroturizma, sve to utjecalo je na razvoj turističke ponude i posjećenosti Grada Đakova i Đakovštine.

4.2. DEMOGRAFSKE I GOSPODARSKE OSNOVE ZA RAZVOJ TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE

Prema podacima Državnog zavoda za statistiku sadašnji broj stanovnika grada Đakova iznosi 23.687, što predstavlja smanjenje od 4.058 stanovnika u odnosu na rezultate popisa

⁸ *Običaji i tradicija*. Visitdjakovo.hr, dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Istrazite/obicaji>. Datum pristupa: 25. 07. 2023.

stanovništva iz 2011. godine. Ukoliko bismo izdvojili stanovništvo u samom gradu i stanovnike prigradskih naselja, situacija bi se prikazala na sljedeći način: ⁹:

- U Đakovu živi 16.941 stanovnik,
- U Budrovcima živi 1.113 stanovnik,
- U Đurđancima živi 375 stanovnik,
- U Ivanovcima Đakovačkim živi 502 stanovnik,
- U Kuševcu živi 900 stanovnik,
- U Novim Perkovicima živi 178 stanovnik,
- U Piškorevcima živi 1.447 stanovnik,
- U Selcima Đakovačkim živi 1.432 stanovnik,
- U Širokom Polju živi 799 stanovnik.

Prema analizi stanja u gospodarstvu u županiji Osječko-baranjskoj registrirano je 4.561 poduzetnika čije mjesto rada je unutar granica na području županije. Ta županija zauzima 6. mjesto po broju poduzetnika u usporedbi s ostalim županijama u Hrvatskoj. Između svih poduzetnika prisutnih na teritoriju Osječko-baranjske županije, njih 410 ima svoje sjedište u Đakovu (Grad Đakovo, 2016.).

4.3. VALORIZACIJA TURISTIČKIH RESURSA KORZ STATISTIKU POSJEĆENOSTI ĐAKOVŠTINE

Broj noćenja i dolazaka na području Đakova bilježi kontinuirani porast tijekom proteklih nekoliko godina. Statistički podaci pokazuju, za razdoblje od siječnja do prosinca 2022. godine, evidentiranih ukupno 19.407 noćenja, od čega je 10.740 ostvareno od strane domaćih turista, od čega su inozemni turisti doprinijeli sa 8.667 noćenja¹⁰.

Tablica 3. Tijek / analitika turističkog prometa za 2022. godinu – siječanj-prosinac

Izvor: <https://visitdjakovo.com/Business/programskiIIZvjestajniDokumenti>

MJESEC	DOLASCI	NOĆENJA
Siječanj	318	731
Veljača	337	667
Ožujak	459	1039

⁹ Od posljednjeg popisa Grad Đakovo izgubio 4.058 stanovnika. Moje-djakovo.com, dostupno na: <https://moje-djakovo.com/od-posljednjeg-popisa-grad-dakovo-izgubio-4-058-stanovnika/>. Datum pristupa: 26. 07. 2023.

¹⁰ Izvješće o izvršenju programa rada s godišnjim financijskim izvješćem 2022. Visitdjakovo.hr, dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Business/programskiIIZvjestajniDokumenti>. Datum pristupa: 26. 07. 2023.

Travanj	676	1744
Svibanj	908	2002
Lipanj	1147	1990
Srpanj	1099	2007
Kolovoz	1150	2185
Rujan	1163	2500
Listopad	845	1764
Studeni	874	1670
Prosinac	554	1108

Prema podacima tablice 3, vidljivo je da je najveći broj dolazaka i noćenja ostvaren tijekom perioda svibanj - rujan što nam daje uvid u sezonalnost dolazaka u Đakovo.

4.4. TURISTIČKA PONUDA ĐAKOVŠTINE

Turistička ponuda Đakova obuhvaća raznolike atrakcije i aktivnosti koje privlače posjetitelje. Svakako treba istaknuti turističku ponudu koju Đakovo nudi tijekom cijele godine pa se tako ističe gastronomija, manifestacije, znamenitosti, Državna ergela lipicanaca, zlatovez i ostala turistička ponuda. Nadalje će se analizirati najposjećenije atrakcije Đakovštine, kulturno umjetničke manifestacije, znamenitosti Đakovštine te njezini suveniri.

4.4.1. NAJPOSJEĆENIJE ATRAKCIJE ĐAKOVŠTINE

Katedrala sv. Petra - izgradnja katedrale u razdoblju od 1866. do 1882. godine predstavlja ključni trenutak u povijesti povezane s kulturom Đakova i istaknuti građevinski projekt tog perioda. Osobe tog vremena koji su pratili proces gradnje i završetak katedrale često su je imenovali „čudovištem umjetnosti”. Katedrala je bogato oslikana i ukrašena skulpturama. Izrađeno je ukupno 43 freske, od kojih su dvije stvorene od strane talijanskog umjetnika Ludovica Ansiglionijsa. Mnogi smatraju da su ove slike jedno od najznačajnijih umjetničkih blaga katedrale. Pored slika, u katedrali se nalazi sedam oltarnih konstrukcija i propovjedačkih pultova ukrašena kamenim skulpturama i ugraviranim motivima svetaca. Glavna oltarna konstrukcija predstavlja izuzetno arhitektonsko djelo te je napravljeno u čast zaštitniku

katedrale, svetom Petru apostolu¹¹. Đakovo dobiva izrazite značajke vjerskog i kulturnog središta ne samo svoje bliže okolice, nego i većeg djela Slavonije¹².

Korzo – gradski korzo nadovezuje se na Strossmayerov trg, na pročelju korza smjestio brončani umjetnički kip Luke Botića, hrvatski pisac koji je neko vrijeme boravio u službi biskupa Strossmayera na dvoru, no nakon što je odbio zakleti se vjernošću caru, bio je otpušten s posla. Uzduž korza se nalaze brojni cafe barovi, poslastičarnice i prodavaonice¹³.

Strossmayerov park – u većini Hrvatske, tijekom 19. stoljeća, uklonjeni su gradski zidovi i umjesto njih su izgrađeni vrtovi i promenade. Tada je nastao i prepoznatljivi đakovački park, ornament i „pluća grada”, omiljena promenada. Iako park danas nosi naziv Strossmayerov, njegovo stvaranje datira iz vremena drugog istaknutog đakovačkog biskupa. Na razvalinama bedema grada, biskup Emerik Mirko Raffay proširuje južni dio dvora, uređuje vrt ispred južnog pročelja i počinje s obradom voćnjaka i posađivanju netipičnog bilja. Na taj način stvara se jedan od najznačajnijih prirodnih dekoracija grada, koji sadrži i pozornicu Đakovačkih vezova s amfiteatrom gdje se od 1967. godine održava manifestacija Đakovačkih vezova.¹⁴

Muzej Đakovačke ostavštine - nalazi se u bivšoj zgradi kotara koja je sagrađena krajem 19. stoljeća, i nalazi se u ulici Ante Starčevića u Đakovu. Trajni izložbeni prostor Muzeja temelji se na tradicijskim, kulturnim i arheološkim eksponatima, a otvaranje je provedeno postupno. Stalni postavi posvećeni etnologiji i kulturnoj povijesti otvoreni su 2005. i 2006. godine, dok je trajni postav arheologije otvoren sredinom 2017. Osim predmeta iz trajnih izložba, turisti mogu posjetiti i gostujuće eksponate¹⁵.

Državna ergela Đakovo, utemeljena 1506. godine, spada u starije ergele u Europi, svjedočeći o bogatoj tradiciji konjičkog uzgoja. Njezin značaj seže duboko u povijest Đakova te ima nemjerljivu važnost za cijelu Hrvatsku. Na počecima 19. stoljeća započinje uzgoj konja lipicanske pasmine na Ergeli. Ergela koristi dvije uzgajivačnice - Pastuharnu, u središtu Đakova, te Ivandvor u predgrađu. Uz reprodukciju i odabir konja, Ergela se bavi i obukom

¹¹ *Katedrala sv. Petra (1866. - 1882.)*, Visitdjakovo.hr, dostupno na:

<https://visitdjakovo.com/index/detalji/46?p=46212>. Datum pristupa: 27.07.2023.

¹² 22. "Ivanjski kresovi" zasjali punim sjajem. Đakovački vezovi.hr, dostupno na: <https://djakovacki-vezovi.hr/22-ivanjski-kresovi-zasjali-punim-sjajem>. Datum pristupa: 29. 07. 2023.

¹³ *Vodič kroz Đakovo, Hrvatska - šta posjetiti?*. Putovanje za svakoga.hr, dostupno na:

<http://www.putovanjazasvakoga.com/2019/04/vodic-kroz-akovo-hrvatska-sta-posjetiti.html> . Datum pristupa: 27. 07. 2023.

¹⁴ *Strossmayerov park*. Visitdjakovo.hr, dostupno na: <https://visitdjakovo.com/index/detalji/46?p=46212>. Datum pristupa: 27.07.2023.

¹⁵ *Muzej Đakovštine*. Dostupno na: <https://muzej-djakovstine.hr/> . Datum pristupa: 27. 07. 2023

konja čija se kvaliteta potvrđuje na mnogim natjecanjima kako u zemlji, tako i inozemstvu. Pored svog glavnog zadatka očuvanja genetskog potencijala lipicanske pasmine, Državna ergela Đakovo također obavlja značajnu turističku djelatnost, privlačeći posjetitelje koji dolaze u Đakovo, Slavoniju i Hrvatsku¹⁶. Hrvatska ima bogatu ostavštinu u konjogojstvu, što stvara potencijal za napredak konjičkog turizma diljem zemlje. Unatoč privlačnom programu za iskusne jahače i vozače, kao i početnike, Hrvatska ne postiže velike ekonomske koristi gledajući zemlje Europe i svijeta (Đakovo, 2022.).

4.4.2. KULTURNO – UMJETNIČKE MANIFESTACIJE ĐAKOVŠTINE

Neke od kulturno umjetničkih manifestacija Đakovštine su:

- ĐAKOVAČKI VEZOVI –2022. priređeni su 56. Đakovački vezovi. Ovo je jedan od ključnih i najznačajnijih priredbi u domeni kulturne povezanosti s turizmom u Hrvatskoj. Centralni događaj Đakovačkih vezova ima svoje redovito godišnje izdanje tijekom lipnja i srpnja. Na ovom događaju predstavlja se autentični folklorni izričaj, posebno Slavonije, Baranje, zapadnog Srijema i drugih dijelova Hrvatske, uz dodatne programske elemente kao što su inicijacija različitih postava, konjičkih priredbi i različitih kulturnih i turističkih događanja. Ova manifestacija ima i globalni karakter, privlači autohtona folklorna udruženja iz raznih zemalja. Mnogi učesnici ovog događaja predstavljaju turistima bogatstvo narodne kulture i tradicije, uključujući i raznolikost kulinarske ponude. Na ovoj manifestaciji sudjeluju folklorne grupe iz Đakovštine, Slavonije i Baranje, kao i iz drugih dijelova Hrvatske i stranih folklornih grupa. Također, prisutne su i udruge posvećene konjima, pisci, slikarski umjetnici, tamburaški ansambli, glazbeni ansambli te razne gastronomske udruge. Ova priredba je otvorena za sve entuzijaste tradicije, naslijeđa, glazbe i plesa, neovisno o tome jesu li stanovnici Hrvatske ili dolaze iz inozemstva. 56. Đakovačke vezove posjetilo je otprilike 120.000 posjetitelja te je nastupalo približno 9.000 sudionika,¹⁷
- ĐAKOVAČKI BUŠARI - predstavljaju najznačajniji karneval na istoku Hrvatske. Ova tradicionalna karnevalska priredba je u kategoriji kulturno-zabavnih događanja. No, Đakovački bušari nisu samo zabavni događaj; oni također imaju kulturnu dimenziju u kojoj se oživljava tradicija vezana za korizmeno razdoblje, običaji, kulinarstvo i životni

¹⁶ Državna ergela Đakovo. Ergela -djakovo.hr., dostupno na: <https://ergela-djakovo.hr/hr/o-ergeli/>. Datum pristupa: 27. 07. 2023

¹⁷ Programski i izvještajni dokumenti. Visitdjakovo.com, dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Business/programskiIzvjestajniDokumenti>. Datum pristupa: 27.07.2023.

stil, čime se doprinosi očuvanju te baštine od izumiranja. Priredba uključuje od izložbeno-prodajnog dijela, pokladnog jahanja te centralnog događaja, pokladne povorke. Ova priredba privlači oko 3 000 izvođača iz različitih regija, a njezin sadržaj gleda otprilike 15 000 ljudi. Izvođači Đakovačkih bušara uključuju razne kulturno-umjetničke društva i karnevalske udruge iz Hrvatske i inozemstva. Đakovački bušari su priređeni stanovnicima Slavonije, Hrvatske i međunarodnim posjetiteljima. Tijekom Đakovačkih bušara nagrađuju se grupe u različitim kategorijama kao što su vrtić za djecu, predškolsku grupu, školsku grupu, odrasle grupe, najveseliju grupu, najneobičniju mušku masku, najneobičniju žensku masku, najbolju tradicijsku masku za odrasle i djecu, te nagrade za uređenje prostora.¹⁸

- STROSSMAYEROVI DANI - kulturno-znanstvena manifestacija posvećena liku i djelu đakovačkog biskupa, graditelja, političara, mecena, prosvjetitelja Josipa Jurja Strossmayera.
- DIONIZIJEV FESTIVAL – internacionalna manifestacija kazališnih akademija poznata kao "Dioniz", koji se organizira pod okriljem „Odsjeka za kazališnu umjetnost Umjetničke akademije u Osijeku“, zadnjih deset godina udružuje kazališne akademije i fakultete iz zemlje i inozemstva, kao i hrvatske i inozemne studente glume i lutkarstva te kazališne pedagoge i profesore. Festival Dioniz svake godine ima različitu temu ili geslo (kao što su "Igra do istine," "Igra do sebe," "Gesto do igre," "Igra do strasti," "Igra do grada," "Igra do smijeha" i druge, a istovremeno predstavlja spoj obrazovanja, kulture, nasljeđa i umjetnosti. Kroz kazališni medij i edukacije te interakciju različitih kultura i tradicija, koje čine bogatstvo drugih umjetničkih akademija, Dioniz pruža priliku za razmjenu iskustava, umijeća i kompetencija, kako između profesora i pedagoga, tako i između studenata koji imaju priliku upoznati rad drugih pedagoga i surađivati s kolegama sa drugih akademija¹⁹.
- IVANJSKI KRESOVI - Ivanje je tradicionalni ljetni događaj koji se slavi uoči najdužeg dana u godini, u čast svetkovini sv. Ivana Krstitelja, kao dio ljetnog suncostaja. Ivanje, poznato i kao Ivanjski kresovi ili Ivanjdan, događaj je koji se provodi širom Europe, ali ima posebnu važnost među slavenskim narodima i često se smatra tradicionalnim

¹⁸ *Običaji i tradicija*. Visitdjakovo.com, dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Istrazite/obicaji>. Datum pristupa: 27.07.2023.

¹⁹ *Međunarodni festival kazališnih akademija - Dioniz*. Uaos.unios.hr, dostupno na: <http://www.uaos.unios.hr/dionizijev-festival/>. Datum pristupa: 27.07.2023.

slavenskim događajem. Najvažniji element ovog događaja je paljenje vatre u noći, uz ples i preskakanje preko vatre, koja se poznaje kao "krijes", uz pratnju glazbe. Vjerovalo se da su obredi povezani s Ivanjem imali značajnu ulogu u očuvanju zdravlja čovjeka, domaćih životinja i u poticanju plodnosti usjeva (Mesić, 2022.).

- ZVONILA SU ZVONA KATEDRALE NAŠE - svake se godine u rujnu, u sjećanje na oslobađanje vojnih objekata u Đakovu i žrtvu koju su podnijeli đakovački branitelji, održava manifestacija "Zvonila su zvona katedrale naše".
- SVOME GRADU ZA BLAGDANE – program koji uključuje i Advent u Đakovu te Silvestarska noć koja okuplja brojne Đakovčane i njihove goste.
- BOŽIČNI BAL LIPICANACA - glazbeno-scenski spektakl koji uključuje konje, jahače, vozače fijakera i statiste, a odvija se kao dio Adventskog programa u Đakovu.
- PIŠKOREVAČKI SOKACI - Kulturno umjetničko društvo "Zora" Piškorevci je odgovorno za organizaciju manifestacije pod nazivom "Piškorevački sokaci" posvećene izvornom i tradicijskom folklornom naslijeđu. 27 godina ova priredba slavi duboku ljubav prema bogatoj kulturnoj baštini, naslijeđu i kulturnim ritualima koji traju stoljećima. Na događaju Piškorevački sokaci, sudjeluju folklorni ansambli iz različitih dijelova Hrvatske, ali i iz inozemstva. Kroz program Međunarodne suradnje ističe se neprekidno partnerstvo i uvažavanje raznolikosti kulturnih izraza i tradicija²⁰.

4.4.3. KULTURNE ZNAMENITOSTI ĐAKOVŠTINE

Na području Đakova se nalazi 41 kulturnih dobra koja spadaju u različite kategorije baštine. To uključuje 9 arheoloških nalazišta, 6 profanih građevina, 5 muzejskih predmeta, 5 sakralnih građevina, 3 sakralno-profane građevine, 3 glazbena instrumenta, 2 likovna umjetnička djela, 2 druga kulturna dobra, 1 kulturno-povijesnu cjelinu, 1 arheološki artefakt, 1 zbirku znanja i vještina, 1 knjižničnu građu, 1 etnografski predmet te 1 sakralni ili religijski predmet²¹.

Kulturne atrakcije u Đakovu, koje čine temelj za razvoj novih turističkih destinacija, obuhvaćaju²²:

²⁰ Programski i izvještajni dokumenti. Visitdjakovo.com, dostupno na:

<https://visitdjakovo.com/Business/programskiIzvjestajniDokumenti>. Datum pristupa: 27.07.2023.

²¹ Bus, (2023) *Znamenitosti Đakova – najiscrpniji vodič kroz kulturno-povijesnu baštinu*. Dostupno na: <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grada-dakovo/>. Datum pristupa: 27. 07. 2023.

²² *Atrakcije i prirodne ljepote*. Visitdjakovo.hr, dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Istrazite/atrakcije> datum posjeta: 28.07.2023.

- Prirodna povijesna znamenitost / Vrtovi – Perivoj Strossmayer,
- Nauka – Muzej Đakovštine i Muzej Josipa Jurja Strossmayera,
- Zanati – Đakovačko udruženje obrtnika (kovači, izrađivači licitara, kolar, stolari, čipkari i drugi),
- Društveno - kulturni elementi - Državna ergela Đakovo (elementi pretpovijesti i povijesti, kuće, odjeća, namještaj, društvene aktivnosti i drugo),
- Osobe iz prošlosti – biskup J.J. Strossmayer (i drugi autori, slikari, glazbenici i drugi),
- Kulturni događaji i manifestacije - Đakovački vezovi, Đakovački bušari, Uskrsni gastro fest, tradicijsko-obrtnički sajam "Đakovo Expo – Zlatne ruke", Smotra povijesnih i građanskih plesova i starogradskih pjesama Hrvatske, Adventske proslave i svečanosti, folklorne i tradicijske priredbe u prigradskim naseljima grada Đakova – SAKUD grada Đakova (spomenuti događaji i manifestacije koje organizira ili suorganizira TZG Đakova),
- Religijske znamenitosti – Katedrala Sv. Petra, Crkva Svih Svetih, Župna crkva Dobrog Pastira, Samostanska crkva Srca Isusovog, crkva Uskrsnuća Isusova na groblju, Filijalna crkva Sv. Ivana Krstitelja u Pisku, te sedamnaest kapelica i drugo,
- Spomenici s temama iz Domovinskog rata – "Majka Slavonka," spomenik posvećen Domovinskom ratu, "Glava koja tone," "Peace in Heaven" te drugi spomenici genocida i drugo,
- Otmjene i stare građevine – Bogoslovno sjemenište, Biskupski dvor, Kaptolske kurije, Samostan sestara Sv. Križa, zgrada Gradske uprave, Muzej Đakovštine, Spomenmuzej J. J. Strossmayera i drugo.

4.4.4. SUVENIRI ĐAKOVŠTINE

Suveniri su izuzetno traženi i predstavljaju osjetan dio prihoda za destinacije povezane s turizmom. Važno je napomenuti razliku između tvorničkih i ručno rađenih suvenira, jer postoje neke ključne stavke koje su relevantne za različite vrste kupaca. Zanatski napravljeni suveniri uvijek nose dio izvornosti koji se ne može replicirati tvorničkim procesom, čak i ako se ne radi

o posebnim oblicima suvenira²³. Slike u nastavku prikazuju neke od najpoznatijih suvenira Đakovštine.

Slika 2. Ukrasna boca slavonska nošnja

Izvor: <https://ukrasizatorte.eu/proizvod/ukrasna-boca-slavonska-nosnja/>

Slika 3. Zlatovez

Izvor: <https://ns-dubrava.hr/2023/01/09/radionica-zlatoveza-sijecanj-2023/>

²³ Definicija suvenir. Tax – definition.org, dostupno na: <https://hr.tax-definition.org/41823-souvenir>. Datum pristupa: 03.08.2023.

Slika 4. Šokačke jakne Jankeli

Izvor: https://www.facebook.com/photo/?fbid=574398128183965&set=pcb.574398214850623&locale=hr_HR

Slika 5. Kulen

Izvor: <https://www.njuskalo.hr/kobasice/domaci-slavonski-kulen-oglas-34548234>

4.5. SMJEŠTAJNA I PROMETNA INFRASTRUKTURA ĐAKOVŠTINE

Turističko područje koje obuhvaća Turistička zajednica Grada Đakova nudi niz smještajnih objekata. Prema podacima Turističke zajednice Grada Đakova za 2022. godine u Đakovu ima: „1 hotel, 1 hostel, 2 pansiona, 1 prenoćište, 27 apartmana, 9 studio apartmana, sobe za iznajmljivanje (36 soba ukupno) i 6 kuća za odmor. Hoteli ukupno imaju: 25 smještajnih jedinica i 50 ležaja. Hosteli ukupno imaju: 12 smještajnih jedinica i 85 ležaja. Pansioni ukupno imaju: 30 smještajnih jedinica i 59 ležaja. Prenosište ukupno ima: 8 smještajnih jedinica i 16

ležaja. Apartmani ukupno imaju: 41 smještajnu jedinicu, 84 osnovnih ležaja i 55 pomoćnih ležaja. Studio apartmani ukupno imaju: 9 smještajnih jedinica, 20 osnovnih ležaja i 4 pomoćna ležaja. Iznajmljivači soba ukupno imaju: 36 soba sa 75 osnovnih ležaja i 5 pomoćnih ležajeva. Kuće za odmor imaju 15 soba, 35 osnovnih ležaja i 10 pomoćnih ležaja. Sveukupno 176 smještajnih jedinica i 424 osnovnih ležaja (s pomoćnima 498)²⁴. Turistička prometna infrastruktura u Đakovu obuhvaća različite elemente i usluge koje su namijenjene olakšavanju i poticanju turističkog prometa pa tako treba istaknuti da je grad dobro povezan cestama s glavnim gradovima i turističkim odredištima u Hrvatskoj, željezničke pruge omogućuje putnicima dolazak vlakovima u grad, najbliži međunarodni aerodrom je Zračna luka Osijek, koji je udaljen otprilike 30 kilometara od Đakova također, grad nudi javni prijevoz, uključujući autobusne linije, postojanje biciklističkih staza i mogućnosti najma bicikala potiču održivi oblik prometovanja i omogućuju turistima istraživanje grada na biciklima. Iz navedenog možemo vidjeti kako na području Đakovštine nedostaje smještajnih kapaciteta za prihvat većih grupa turista te je potrebno stvoriti veće smještajne kapacitet.

²⁴ *Izvešće o izvršenju programa rada s godišnjim financijskim izvješćem 2022*. Visitdjakovo.hr, dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Business/programskiIzvjestajniDokumenti> . Datum pristupa: 26. 07. 2023.

5. TURISTIČKA VALORIZACIJA KULTURNIH RESURSA NA PODRUČJU ĐAKOVŠTINE

Pod pojmom turističke valorizacije kulturnih resursa na području Đakovštine analizirati će se temeljni pokazatelji razvoja kulturnog turizma, SWOT analiza turističke ponude, inovacije u valorizaciji turističkih resursa kroz implementaciju u nove elemente turističke ponude te primjeri dobre prakse u implementaciji kulturnih resursa na turističku ponudu i inovacije u marketinškoj strategiji privlačenja kulturnih resursa na područje Đakovštine.

5.1. ANALIZA TEMELJNIH POKAZATELJA RAZVOJA KULTURNOG TURIZMA NA PODRUČJU ĐAKOVŠTINE

Prema podacima Hrvatske turističke zajednice broj posjetitelja u Osječko - baranjskoj županiji u 2020. godini je 43 000 dok je u 2021. godini ta brojka narasla na 73 000, broj noćenja turista u 2020. godini je 97 000 a u 2021. godine broj noćenja je 161 000. Najnoviji podaci za 2022. godinu pokazuju rast broja dolazaka 107 000 dok je broj noćenja 218 000. Smještajni kapaciteti za 2021. godinu u Osječko – baranjsko županiji su 4181 smještajni kapacitet. Osim navedenih podataka koji pokazuju rast broja posjetitelja na području županije Grad Đakovo napravio je i strategiju kulturnog razvoja grada koji uvelike utječe na razvoj kulturne turističke ponude u Đakovu. Neki od temeljnih pokazatelja razvoja kulturnog turizma u Đakovu su²⁵:

- Integracija plana napretka kulture u turizmu „Strategiju kulturnog razvoja grada Đakova za razdoblje od 2015. do 2020. godine“;
- Povećanje prepoznatljivosti raznih traženih kulturnih atrakcija, kao što su UNESCO-ova područja, povijesni građevinski nalazi, crkve i dvorci;
- Stvaranje modernih posjetiteljskih centara u blizini bitnih atrakcija kako bi se posjetiteljima pružila bolja usluga;
- Prepoznavanje prilika za stvaranje novih manifestacija koja mogu postići inozemnu prepoznatljivost i doprinijeti izgradnji imidža odredišta;
- Poticanje razvoja kulturnih staza i ruta s određenim temama (kao što su povijesne ceste, UNESCO baština, vjerski putovi) uz uspostavu čvrstih smjernica za razvoj i sustave

²⁵ *Strategiju kulturnog razvitka grada Đakova 2015.-2020.* Djakovo.hr, dostupno na: https://www.google.com/search?q=Strategiju+kulturnog+razvitka+grada+%C4%90akova+2015.-2020&rlz=1C1CHBF_hrHR881HR882&oq=Strategiju+kulturnog+razvitka+grada+%C4%90akova+2015.-2020&aqs=chrome..69i57.506j0j9&sourceid=chrome&ie=UTF-8. Datum pristupa: 30.07.2023.

upravljanja;

- Unaprjeđenje prilagodbe kulturnih objekata turistima na način da se osigura minimalna razina pristupačnosti (kao što su radno vrijeme prilagođeno potrebama turista i osnovne interpretacije na svjetskim jezicima);
- Investiranje u kulturne, zabavne i sportske manifestacije, posebno u suvremenu kulturnu produkciju u urbanim sredinama (razvoj strategijskih i operativnih planova, stalna edukacija stručnjaka i podrška promociji);
- Razvijanje širokog spektra izuzetno privlačnih kulturnih proizvoda koji doprinose imidžu kulturno-turističkih destinacija, posebno u kontekstu načina života i radnog okruženja.

Shodno navedenom možemo zaključiti da se kulturni turizam razvija te se prepoznala njegova važnost kao dio turističke ponude koja je svakako obilježena kulturom na području Đakovštine te predstavlja dio njezinog identiteta.

5.2. SWOT ANALIZA TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE

POZITIVNI ASPEKTI	NEGATIVNI ASPEKTI
<ul style="list-style-type: none"> • Očuvana prometna povezanost i stabilne kulturne institucije koje su pod upravom Grada Đakova • Posjedovanje dobro uspostavljenih kulturnih ustanova kojima su crkvene organizacije, Đakovačko-osječka nadbiskupija i Samostan sestara Svetoga Križa, osnivači • Nedostatak odgovarajućeg financiranja u kulturi, s obzirom na to da neke od institucija nisu financirane od strane Grada Đakova, već od strane njihovih osnivača • Izuzetna educiranost osoblja zaposlenog u kulturnim ustanovama • Obilje kulturnih resursa, uključujući građevinske, baštine iz povijesti, prirodne ljepote i umjetničko blago koji su povoljni za napredak kulture u turizmu • Obilje nematerijalnih turističkih resursa • Obilni i raznovrstan program događanja kroz godinu podjednako raspoređen kroz sve mjesece u godini 	<ul style="list-style-type: none"> • Nedostaju ključni strateški dokumenti na nacionalnoj i regionalnoj razini • Mnoge organizacije i udruženja nemaju razvijene planove i strateške dokumente • Nedostatna komunikacija između kulturnih i edukativnih ustanova u promicanju kulturne svijesti i razvoju kulturnih interesa kod mlađe populacije • Nedostatak povezanosti kulturnih dobara s svakodnevnim životnim navikama • Slaba promocija kulturne baštine i potencijala • Ograničeni kapaciteti smještaja za primitak određenog broja posjetitelja kulturnih događanja izvan Đakova • Manjak stručnog osoblja sa znanjem i vještinama u području komunikacije i marketinga • Ograničena financijska sredstva dostupna institucijama • Ograničeni kadrovski i financijski resursi udruženja • Nedostatak potrebnih objekata (na

<ul style="list-style-type: none"> • Intenzivna kulturna povezanost na inozemnoj razini • Nastojanje da se kultura i nasljeđe destinacije istaknu putem raznih priredbi i događanja • Grad doprinosi financiranju građanskih kulturnih aktivnosti • Postojanje unaprijeđene kulturno-umjetničke amaterske scene • Kino-kultura je podržana kroz konstantni napor komunalnog kina, koje je prešlo na digitalnu projekciju • Kulturni resursi Državne ergele lipicanaca i organizacija posvećenih uzgoju konja • Visoka prisutnost na nekim kulturnim manifestacijama. 	<p>primjer, mjesto za održavanje koncerata, ateljei za slikarstvo, prostora za književne tribine, muzejski prostori Nadbiskupije</p> <ul style="list-style-type: none"> • Nedovoljna uključenost lokalne uprave u programe zaštite kulturno-spomeničke baštine • Nedovoljno razvijene druge opcije, gradska kultura • Nerazmjer u razvoju kulturnih aktivnosti među udrugama, umjetnicima i kulturnim djelatnicima različitih umjetničkih praksi: određene kulturne aktivnosti su naprednije od drugih • Nerealizirane turističke atrakcije na Ergeli lipicanaca u Đakovu • Segmentiranost među kulturnim dionicima, fokusiranje pojedinih aktera isključivo na vlastite projekte i nedostatak volje za zajedničkom suradnjom
<p>POVOLJNI UVIJETI</p>	<p>IZAZOVI</p>
<ul style="list-style-type: none"> ▪ Povećana samosvijest stanovnika i njihova ponosna pripadnost svom gradu ▪ Povećana angažiranost u kulturnim aktivnostima grada, posebno među gledateljima koji inače rijetko sudjeluju u kulturnim manifestacijama ▪ Projekt Europske prijestolnice kulture kao poticaj za postupne transformacije u gradu ili pojedinim njegovim dijelovima ▪ Poboljšana globalna uočenost i profiliranost destinacije, to rezultira povećanim dolaskom posjetitelja i pojačanom reputacijom ▪ Promicanje unaprijeđenih kulturnih resursa u destinaciji, poticanje razvoja novih kompetencija te stvaranje novih prilika za umjetnike i kulturne institucije ▪ Povezanost kulturnih ustanova i udruženja s nacionalnim i inozemnim mrežama ▪ Prilika za mogućnost sufinanciranja kulturnih inicijativa putem fondova Europske unije ▪ Suradnja s drugim gradovima i državama temeljena na kulturnim 	<ul style="list-style-type: none"> ▪ Manji broj dostupnih financijskih resursa zbog gospodarskog pada. ▪ Ravnodušnost i osjećaj prezasićenosti trenutačnim kulturnim ponudama ▪ Značajna povezanost s financijama iz gradskog proračuna te manji broj inicijativa kulturnih aktera u privlačenju izvanproračunskih izvora financiranja i sredstava iz fondova Europske unije ▪ Nedostatna briga o kulturnim umjetninama ▪ Nedostatak prikladnih lokacija za stvaranje i doživljavanje umjetnosti i kulture ▪ Nedostatnim financiranjem kulturnih organizacija i događanja postoji rizik od gubljenja kulturne baštine i nedovoljnog iskorištavanja turističkog potencijala povezanog s kulturom ▪ Nedostatak medijske pozornosti prema značajnim kulturnim manifestacijama s strane regionalnih i nacionalnih medijskih institucija ▪ Odlazak educiranih radnika ▪ Manjak profesionalnih umjetnika koji

<p>aktivnostima</p> <ul style="list-style-type: none">▪ Očuvanje i iskorištavanje vrijednih spomenika, gospodarske, zanatske i multietničke baštine▪ Intenzivnija povezanost između različitih sektora▪ Isticanje važnih ličnosti iz kulturne prošlosti Đakova▪ Strossmayer kao iznimno važna figura u hrvatskom i svjetskom kulturnom kontekstu▪ Istaknuti prepoznatljiva imena iz kulturne povijesti Đakova s globalnim značajem▪ Implementacija naprednih tehnologija za očuvanje, istaknuće, povezivanje i promociju kulturnih vrijednosti▪ Konstrukcija nužnih, no ekološki održivih ustanova za kulturne potrebe▪ Napredak neovisne scene i sektora umjetnička industrija.	<p>odlučuju ostati u Đakovu.</p> <ul style="list-style-type: none">▪ neorganiziranost kulturnih aktera za međusobnu suradnju i usklađivanje programa▪ Kontinuirano smanjenje stanovništva
---	--

Izvor: Strategija kulturnog razvitka Grada Đakova 2015.-2020.

5.3. INOVACIJE U VALORIZACIJI TURISTIČKIH RESURSA KROZ IMPLEMENTACIJU U NOVE ELEMENTE TURISTIČKE PONUDE ĐAKOVŠTINE

Inovacije u valorizaciji turističkih resursa kroz implementaciji u nove elemente turističke ponude su resursi koji imaju mogućnost daljnjeg napretka odnosno ostavljaju prostor za daljnji razvoj u poboljšanju turističke ponude pa tako možemo navesti specifične oblike turizma kao što su cikloturizam i ruralni turizam. Pretpostavlja se da će dio putovanja, u europskom kontekstu, biti glavna aktivnost bicikliranja ili bicikl će služiti kao osnovno sredstvo prijevoza te će porasti za više od 10 postotnih bodova tijekom sljedećih 10 godina. Značajnija skupina na tržištu su ljudi kojima je vožnja biciklom važna dopunska aktivnost tijekom odmora. Unatoč dobroj mreži lokalnih i regionalnih biciklističkih staza u Hrvatskoj, uključujući neke koje su dijelom inozemnih biciklističkih puteva, ova ponuda još uvijek nije potpuno iskorišten ili usmjeren prema komercijalizaciji. Stoga je potrebno daljnje razvijanje ovog aspekta kroz njegovo integriranje u novi turistički proizvod²⁶. Nadalje, iako seoski turizam, uključujući gorska područja, čini otprilike 3% ukupnih inozemnih posjeta destinacija bilježi godišnji rast od oko 6%, ponuda seoskog turizma u gradu Đakovu se razvija vrlo usporenom brzinom zbog manjeg broja domaće potražnje i nepovoljnih uvjeta unutar države te ju je potrebno razviti i

²⁶ Ibid.

implementirati u turističku ponudu²⁷.

5.4. PRIMJERI DOBRE PRAKSE U IMPLEMENTACIJI KULTURNIH RESURSA NA TURISTIČKU PONUDU ĐAKOVŠTINE

Državna ergela Lipicanaca primjer je dobre prakse u implementaciji kulturnih resursa u turističku ponudu Đakovštine. Osim osnove zadaće za uzgoj i selekciju konja ima i bogatu turističku ponudu. Državna ergela u Đakovu ima dugu povijest, budući da je osnovana prije više od pet stoljeća, što je čini jednom od najstarijih konjogojnih ustanova u Europi. Na Ergeli u Đakovu, uzgoj konja lipicanske vrste započeo je u 18. stoljeću. Lipicanci su svojim brojnim gostujućim posjetima širom svijeta promovirali i dalje promoviraju ime i tradiciju Đakova i Đakovštine. Impresionirana izvedbom đakovačkih lipicanaca na početnoj ceremoniji Olimpijskih igara, kraljica Elizabeta II. iz Engleske posjetila je Ergelu 1972. godine. Tijekom posjeta, prisustvovala je vožnji četveroprega đakovačkih lipicanaca, čime je dodatno doprinijela svjetskoj prepoznatljivosti ove ergele. Pored svoje primarne svrhe, Državna ergela lipicanaca prepoznata je kao iznimno privlačna destinacija za široku javnost i sve veći broj zaljubljenika u konje i konjički sport. To je postalo neizostavno odredište za turističke posjete Đakovu, Slavoniji i cijeloj Hrvatskoj²⁸. Turistička ponuda uključuje vođene obilaske Državne ergele s pratiteljem, priliku za samostalno jahanje za djecu i obitelji, vožnju fijakerom po imanju Lipikom, turističke pakete prilagođene djeci i obiteljima te prodavaonica proizvoda za uspomenu. Osim toga održava se i manifestacija „DJEČJEG DANA“ kojom se obilježava obljetnice povratka konja, BOŽIĆNI BAL LIPICANACA glazbeno-scenska izvedba s lipicancima, koja se izvodi uoči Božića, ima prigodnu tematiku, a u njoj sudjeluju jahači, vozači i statisti u baroknim kostimima²⁹. Đakovačka ergela kao primjer dobre prakse turističke ponude predstavlja važan dio kulturne baštine Đakovštine i doprinosi turističkoj ponudi grada. Posjetitelji imaju priliku doživjeti ljepotu, povijest i posebnost lipicanskih konja te se povezati s tradicijom ergela.

5.5. INOVACIJE U MARKETINŠKOJ STRATEGIJI PRIVLAČENJA KULTURNIH TURISTA NA PODRUČJU ĐAKOVŠTINE

Turistička ponuda Đakova nije se puno mijenjala u zadnjih deset godina, povezujući turističku

²⁷ Ibid.

²⁸ Kulturni turizam, dostupno na: <http://www.kulturni-turizam.com/hrv/sadrzaj/dakovstina/1308/opsirnije/>. Datum pristupa: 01. 08. 2023.

²⁹ Državna ergela Đakovo (2023) *Božićni bal lipicanaca 2023*. Dostupno na: <https://ergela-djakovo.hr/hr/turizam/tematske-predstave/>. Datum pristupa: 01. 08. 2023.

ponudu Đakovštine s kulturnim aspektima na koju najmanje utječe promjena trendova u svjetskim putovanjima. Tijekom dužeg perioda, predstavljanje kulturne ostavštine od strane javnog i privatnog sektora temeljila se više na kulturnim nego na ekonomskim motivima. Rastuća konkurencija na tržištu zahtijeva da upravljanje kulturnim resursima usvoji potrošački usmjerenost razmišljanje. To uključuje određivanje potreba turista iz njihove perspektive, udovoljavanje njihovim zahtjevima i pružanje iskustava koja ispunjavaju njihova očekivanja od kulturne turističke ponude. Promoviranjem Đakova kao turističke lokacije treba naglasiti kulturno bogatstvo kao ključnu atrakciju za Đakovo. Jedinstvenost lokacije jest njena tradicija i ostavština. U suvremenom upravljanju lokacija povezanih s turizmom, kultura se sve više ističe kao ključni segment za privlačenje posjetitelja i izgradnju prepoznatljivog imidža destinacije. Da biste stvorili prepoznatljivost destinacije, važno je stvoriti turistički resurs povezan s kulturom koji omogućuje posjetiteljima participiranje i aktivno sudjelovanje, umjesto samog gledanja. Na primjer, putem pažljivo osmišljenih promotivnih strategija, posjetiteljima se može omogućiti participiranje u manifestacijama poput Đakovačkih vezova, vožnji u svečanim zapregama tog događaja, te bolje iskoristiti objekte nadbiskupije u svrhu doživljaja. Pri marketinškim aktivnostima povezanim s lokacijom, ključno je osigurati da se kulturni život ne komercijalizira. Potrebno je razviti skup promotivnih aktivnosti koji čuva kvalitetu života stanovnika i njihovo pravo na kulturno nasljeđe i mogućnost pokazivanja svoje kulturne baštine. Međusobna komunikacija između lokalnih nadležnosti i poduzeća treba biti razvijena kako bi se postigao ravnotežni pristup koji zadovoljava potrebe turista, ali istovremeno štiti kulturnu autentičnost i lokalnu zajednicu³⁰.

³⁰ *Strategiju kulturnog razvitka grada Đakova 2015.-2020.* Djakovo.hr, dostupno na: https://www.google.com/search?q=Strategiju+kulturnog+razvitka+grada+%C4%90akova+2015.-2020&rlz=1C1CHBF_hrHR881HR882&oq=Strategiju+kulturnog+razvitka+grada+%C4%90akova+2015.-2020&aqs=chrome..69i57.506j0j9&sourceid=chrome&ie=UTF-8. Datum pristupa: 30.07.2023.

6. ZAKLJUČAK

Turizam se opisuje kao skupina međusobnih interakcija i događaja koji proizlaze iz posjeta nekom mjestu, a koji ne uključuju trajni boravak ili stvaranje stalnog prebivališta te ima važnu ulogu u gospodarstvu turističke destinacije. Kultura obuhvaća mentalni svijet ljudi (njihove stavove, filozofije, načela i kodekse), njihovo ponašanje (pridržavanje kulturnih normi i stila življenja) te kreativno izražavanje (umjetničko naslijeđe, kulturne artefakte i kulturnu produkciju). Također, kultura i kulturna baština predstavljaju izražavanje identiteta i tradicije zajednice, obuhvaćajući širok spektar materijalnih i simboličkih atrakcija. Turizam povezan s kulturnim resursima se može opisati kao putovanje izvan uobičajenog prebivališta s ciljem upoznavanja novih doživljaja povezanih s kulturnim atrakcijama kako bi zadovoljili svoje potrebe za kulturnim iskustvima. Lokacija povezana s turizmom je određeni geografski prostor koji je drugačiji od mjesta gdje posjetitelj redovito boravi, a posjetitelji dolaze tamo kako bi sudjelovali u turističkim aktivnostima i koristili turističke usluge. Možemo je opisati kao mjesto gdje se ostvaruje turistička potrošnja. Turizam može imati i nedostataka u smislu stvaranja nelagode lokalnom stanovništvu no turizam ima veliku gospodarsku ulogu te pomaže u kvaliteti života stanovništva kroz razvoj i održavanje infrastrukture, turističkih atrakcija stvaranje novih radnih mjesta i drugo. Stoga, važnost očuvanja turističkih resursa je neophodna te je potrebno donijeti strategije razvoja i očuvanja turističkih resursa. Na području Đakovštine ispreplitali su se različiti narodi i tradicije što oplemenjuje baštinu stanovništva i čini ju prepoznatljivom, stanovnici Đakova su sačuvali svoju kulturnu ostavštinu tako što su je prenosili s jedne generacije na drugu. Budući da se kulturna baština Đakovštine i dalje poštuje, čuvaju se običaji i svi kulturni resursi jasno je zašto se područje Đakovštine uvelike koristi kulturnim turizmom za stvaranje turističke ponude i za brendiranje destinacije. To dokazuju brojne kulturne manifestacije koje se održavaju tijekom cijele godine, a najpoznatiji i najposjećeniji su Đakovački vezovi. Nadalje, brojne turističke atrakcije koje Đakovština nudi od Državne ergele Lipicanaca, katedrale, parkova i drugih obogaćuju turističku ponudu destinacije. Svakako postoji prostor za napredak u kreiranju nove ponude razvojem novih kulturnih atrakcija, također potrebno je stvoriti nove smještajne kapacitete kojih na području Đakovštine nedostaje za prihvatanje većih grupa turista. Na kraju potrebno je istaknuti i marketinške strategije privlačenja turista gdje je potrebno izraditi kombinaciju marketinških elemenata koja će simultano promovirati kvalitetu života građana i podržavati njihovo pravo na kulturna dobra i kulturno iskazivanje. Đakovština bogata kulturnim resursima, tradicijom, običajima i gastronomskim proizvodima ulaže napore u kreiranju bogate turističke ponude, donesena je i strategija za razvoj

kulture grada koja ima utjecaj na kulturnu turističku ponudu no i dalje postoji prostor za napredak i razvoj nove kulturne ponude koja bi privukla što veći broj turista.

7. IZJAVA

Izjava o autorstvu završnog rada i akademskoj čestitosti

Ime i prezime studenta: Patricija Bošnjak

Matični broj studenta: 0248062237

**Naslov rada: ANALIZA ISKORISTIVOSTI POTENCIJALA KULTURNOG
TURIZMA NA PODRUČJU GRADA ĐAKOVA I ĐAKOVŠTINE**

Pod punom odgovornošću potvrđujem da je ovo moj autorski rad čiji niti jedan dio nije nastao kopiranjem ili plagiranjem tuđeg sadržaja. Prilikom izrade rada koristio sam tuđe materijale navedene u popisu literature, ali nisam kopirao niti jedan njihov dio, osim citata za koje sam naveo autora i izvor te ih jasno označio znakovima navodnika. U slučaju da se u bilo kojem trenutku dokaže suprotno, spreman sam snositi sve posljedice uključivo i poništenje javne isprave stečene dijelom i na temelju ovoga rada.

Potvrđujem da je elektronička verzija rada identična onoj tiskanoj te da je to verzija rada koju je odobrio mentor.

Datum

Potpis studenta

8. LITERATURA

Knjige

1. Benašić, Z., (1999). *Gastronomija i turizam Slavonije i Baranje*. Slavonska naklada Privlačica, Vinkovci .
2. Čavlek, N., Bartoluci, M., Prebežac, D., Kesar, O. i suradnici, (2011). *Turizam ekonomske osnove i organizacijski sustav*. Školska knjiga, str. 29., Zagreb.
3. Dean, Z., Mažuran, I., (2000). *Đakovo 2000*. Dean d.o.o., Đakovo.
4. Golja, T., (2016). *Mednadžment u kulturi i turizmu*. Sveučilište Jurja Dobrile u Puli, str.3, Pula.
5. Grad Đakovo, (2022). *Revija Đakovačkih vezova 2022*. Grad Đakovo.
6. Jelinčić, D. A., (2008). *Abeceda kulturnog turizma*. Intermedia, str. 43., Zagreb.

Internetski izvori

1. Akademija za umjetnost i kulturu Osijek, (2018) *Međunarodni festival kazališnih akademija - Dioniz*. Dostupno na: <http://www.uaos.unios.hr/dionizijev-festival/>. Datum pristupa: 27.07.2023.
1. Batinić, N., (2017) *Mogućnosti razvoja kulturnog turizma u Đakovu*. Dostupno na: https://www.google.com/search?q=razvoja+kulturnog+turizma+u+%C4%91akovu&rlz=1C1CHBF_hrHR881HR882&oq=razvoja+kulturnog+turizma+u+%C4%91akovu&aqs=chrome..69i57j33i160.17634j0j7&sourceid=chrome&ie=UTF-8. Datum pristupa: 01. 08. 2023.
2. Boranić Živoder, S., Tomljenović, R., (2015) *Akcijski plan razvoja kulturnog turizma*. Dostupno na: https://mint.gov.hr/UserDocsImages/arhiva/001_160128-AP_kulturni.pdf. Datum pristupa: 24. 07. 2023.
2. Bus, (2023) *Znamenitosti Đakova – najiscrpniji vodič kroz kulturno-povijesnu baštinu*. Dostupno na: <https://bus.hr/hrvatska/kulturna-dobra-grada-dakovo/>. Datum pristupa: 27. 07. 2023.
3. Državna ergela Đakovo (2023) *Božićni bal lipicanaca 2023*. Dostupno na: <https://ergela-djakovo.hr/hr/turizam/tematske-predstave/>. Datum pristupa: 01. 08. 2023.
4. Državna ergela Đakovo, (2016) *Državna ergela Đakovo*. Dostupno na: <https://ergela-djakovo.hr/hr/o-ergeli/>. Datum pristupa: 27. 07. 2023.

5. Dunderški, A., (2019) *Značaj kulturnih manifestacija*. Dostupno na: <http://www.hrvatskarijec.rs/vijest/A28338/Znacaj-kulturnih--manifestacija>. Datum pristupa: 23. 07. 2023.
6. Gašparović, N., (2018) *Atrakcijska osnova turističke destinacije na primjeru Varaždinske županije*. Dostupno na: <https://zir.nsk.hr/islandora/object/vern:96/preview>. Datum pristupa: 25. 07. 2023.
7. Grad Đakovo, (2016) *Strategija gospodarskog razvoja grada Đakova od 2016. do 2020.* Dostupno na: <https://djakovo.hr/dokumenti/images/dokumenti/strategija/STRATEGIJA%20GOSPODARSKOG%20RAZVOJA%20GRADA%20%C4%90AKOVA%202016.%20-%202020..pdf>. Datum pristupa: 26. 07. 2023.
8. Grad Đakovo, (2015) *Strategiju kulturnog razvitka grada Đakova 2015.-2020.* Djakovo.hr, dostupno na: https://www.google.com/search?q=Strategiju+kulturnog+razvitka+grada+%C4%90akova+2015.-2020&rlz=1C1CHBF_hrHR881HR882&oq=Strategiju+kulturnog+razvitka+grada+%C4%90akova+2015.-2020&aqs=chrome..69i57.506j0j9&sourceid=chrome&ie=UTF-8. Datum pristupa: 30.07.2023.
9. Ivić, M. (2014). Uloga medija u zaštiti i promoviranju baštine Pokrčja. *Godišnjak Titius*, 6-7 (6-7), 91-105. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/220346>. Datum pristupa: 20. 07. 2023.
10. Kretonić, I., (14.01.2022) *Od posljednjeg popisa Grad Đakovo izgubio 4.058 stanovnika*. Dostupno na: <https://moje-djakovo.com/od-posljednjeg-popisa-grad-dakovo-izgubio-4-058-stanovnika/>. Datum pristupa: 26. 07. 2023.
11. *Kulturni turizam*, n.d. Dostupno na: <http://www.kulturni-turizam.com/hrv/sadrzaj/dakovstina/1308/opsirnije/>. Datum pristupa: 01. 08. 2023.
12. Kušen, E. (2001). *Turizam i prostor Klasifikacija turističkih atrakcija*. *Prostor*, 9 (1(21)), 1-12. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/16581>. Datum pristupa: 24. 07. 2023.]
13. Mažuran, Z. D. I., (22.06.2022) 22. *“Ivanjski kresovi” zasjali punim sjajem*. Dostupno na: <https://djakovacki-vezovi.hr/22-ivanjski-kresovi-zasjali-punim-sjajem/>. Datum pristupa: 29. 07. 2023.
14. Ministarstvo kulture, (1999) *Studija zaštite kulturne baštine*. Dostupno na: file:///C:/Users/Nikol/Downloads/STUDIJA_ZASTITE_KULTURNE_BASTINE_KK

<Z.pdf>: file:///C:/Users/Nikol/Downloads/STUDIJA_ZASTITE_KULTURNE_BASTIN

E_KKZ.pdf. Datum pristupa: 23. 07. 2023.

15. Ministarstvo turizma, (2003) *Strategija razvoja kulturnog turizma*. Dostupno na: <https://vlada.gov.hr/UserDocsImages/2016/Sjednice/Arhiva/73.%20-%201.4.pdf>. Datum pristupa: 23. 07. 2023.
16. Muzej Đakovštine, n.d. *Muzej Đakovštine*. Dostupno na: <https://muzej-djakovstine.hr/>. Datum pristupa: 27. 07. 2023.
17. Pančić Kombol, T. (2006). Kulturno naslijeđe i turizam. Radovi Zavoda za znanstveni rad Varaždin, (16-17), 211-226. Dostupno na: <https://hrcak.srce.hr/file/13290>. Datum pristupa: 24. 07. 2023
18. Svjetski putnik, (2019) *Vodič kroz Đakovo, Hrvatska - šta posjetiti?*. Dostupno na: <http://www.putovanjazasvakoga.com/2019/04/vodic-kroz-akovo-hrvatska-sta-posjetiti.html>. Datum pristupa: 27. 07. 2023.
19. Tax – definition.org, (n.d.) *Definicija suvenir*. Dostupno na: <https://hr.tax-definition.org/41823-souvenir>. Datum pristupa: 03.08.2023.
3. Turistička zajednica Đakova, (2022) *Izvešće o izvršenju programa rada s godišnjim financijskim izvješćem 2022*. Dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Business/programskiIzvjestajniDokumenti>. Datum pristupa: 26. 07. 2023.
20. Turistička zajednica Đakova, (2023) *Običaji i tradicija*. Dostupno na: <https://visitdjakovo.com/Istrazite/obicaji>. Datum pristupa: 25. 07. 2023.
21. Turistička zajednica garada Đakova, (2015) *Katedrala sv. Petra (1866. - 1882.)*. Dostupno na: <https://visitdjakovo.com/index/detalji/46?p=46212>. Datum pristupa: 27. 07. 2023.
22. Wikipedia.org, (2022) *Kulturna ustanova*. Dostupno na: https://hr.wikipedia.org/wiki/Kulturna_ustanova. Datum pristupa: 23. 07. 2023.

9. POPIS SLIKA I TABLICA

POPIS SLIKA

Slika 1. Funkcionalna klasifikacija turističkih atrakcija.....	17
Slika 2. Ukrasna boca slavonska nošnja.....	28
Slika 3. Zlatovez	28
Slika 4. Šokačke jakne Jankeli	29
Slika 5. Kulen.....	29

POPIS TABLICA

Tablica 1. Tipovi kulturnog turizma i turistički proizvodi	8
Tablica 2. Prednosti i nedostaci kulturnih institucija u Hrvatskoj.....	11
Tablica 3. Tijek / analitika turističkog prometa za 2022. godinu – siječanj-prosinac	21

ŽIVOTOPIS

Profil će biti dostupan do 17 Srpnja 2024

Patricija Bošnjak

Datum rođenja: 04/09/1997 | Spot: Žensko | Državljanstvo: hrvatsko

Sakrij podatke za kontakt ^

Mobilni telefon: (+385) 976017744

E-adresa: patricijabosnjak5@gmail.com

Kućna: Moslavačka 11, 10360 Sesvete, 10360 Sesvete, Hrvatska

RADNO ISKUSTVO

Kozmetičarka

Patricija Bošnjak
Trenutačno

Moslavačka 11, 10360 Sesvete, 10360, Sesvete, Hrvatska

OBRAZOVANJE I OSPOBLJAVANJE

Veleučilište s pravom javnosti Baltazar Zaprešić

Prvostupnica ekonomije
23/07/2020 – 15/11/2023

Zaprešić

JEZIČNE VJEŠTINE

Materinski jezik/jezici

Hrvatski jezik

Drugi jezici

Njemacki jezik

Slušanje

● ● ● ● ○ ○

B2

Čitanje

● ● ● ● ○ ○

B2

Govorna interakcija

● ● ● ● ○ ○

B2

Govorna produkcija

● ● ● ● ○ ○

B2

Pisanje

● ● ● ● ○ ○

B2